

Eesti parim
mahetootja Tiit Mansberg
peab talu Ridala vallas. Lk 7

Ridala kirikuaias

käib suur raietöö, kogudus
tahab hoone ümber maha
võtta kõik suured puud. Lk 3

Lääne Elu

Loe värsked uudised www.le.ee

LAUPÄEV, 30. SEPTEMBER 2017 | NR 113 (4058) | 1 EURO

Kalle Lõuna

pani linnapea-
kandidaadid
debatil
proovile. Lk 4

● LÄÄNEMAA ÜHISTRANSPOORT

Merle Mäesalu jäi Suklesele alla

Haapsalu linnavolikogu ütles oma viimasel istungil jah-sõna, osalemaks maakonna ühistranspordi korraldamisel Harjumaa ühistranspordikeskuse kaudu, kuigi IRLi fraktsiooni liige Merle Mäesalu palus neil seda mitte teha.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Volikogu liikmetele eelnõu tutvustanud linnapea Urmas Sukles ütles, et põhimõtteliselt on valida kahe vahel: kas liituda mõne praeguse ühistranspordikeskusega või moodustada oma mittetulundusühing. Lähimad ühistranspordikeskused tegutsevad Pärnu- ja Harjumaal, neist loogilisim oleks valida Harjumaa.

Sukles seletas, et ühistranspordikeskustega liitumist on Läänemaa omavalitsuste esindajad põhjalikult arutanud ja ka omavalitsuste liidu eestseisus on üksmeelselt otsustanud, et Läänemaa vallad liituvad järgmisest aastast Harjumaa ühistranspordikeskusega.

Juhatuse liikme koht

Omavalitsustest on Kullamaa volikogu juba liitumise otsustanud. Ridala ja Lääne-Nigula volikogu on teemat arutanud, kuid otsuseid veel pole. „Nad ootavad, mida meie otsustame. Palun ärgem sõitkem oma naabritest üle,” ütles Sukles.

Liitumine Harjumaa ühistranspordikeskusega tähendab Suklese sõnul seda, et Haapsalu, Lääne-Nigula ja Vormsi saaksid ühe juhatuse liikme koha ning maksaksid 8600 euro suurust liikmemaksu – selle eest haldab ühistranspordikeskuse Läänemaa bussi- ja Vormsi parvlaevaliini. „8000 eurot on lepingu haldamise eest väike raha, see ei kata ühte töökohtagi,” rääkis Sukles ja tõi näite, et maanteeamet hinnangul kataks ühe töökoha 3 miljonit liinikilomeetrit, Lääne maakonnas on liinikilomeetreid aga 1,2 miljonit.

Haapsalu linnavolikogu liige Merle Mäesalu (keskel) soovis, et Läänemaa omavalitsused korraldaks ise ühistransporti. ARVO TARMULA

Harjumaa ühistranspordikeskusega liitumise vastu on tuliselt volikogu IRLi fraktsiooni liige ning Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Merle Mäesalu, kelle hinnangul oleks oma keskus luua tunduvalt kasulikum. Mäesalu tõi näiteks hiidlasest, kes on ühistranspordikeskust loomas, ja ta lisas, et pigem oleks mõistlik teha läänlastel-hiidlas-

tel ühine keskus, sest hiidlaste transport mandril käib läbi Läänemaa.

Mäesalu üks muresid oli, et kui läänlastel on juhatuses üks koht, kes siis meie ühistranspordiprobleemidega tegelema hakkab. „Kes hakkab meie huvide eest seisma?” küsis ta. Linnavolinikku ei rahuldanud Suklese väide, et maakonna bussiveohange järgmiseks kaheksaks

aastaks on tehtud, sellega ühistransport väga hästi korraldatud.

Hajaasustusega Läänemaa

Mäesalu sõnul on Harju- ja Läänemaa transpordikorralduses põhimõtteline erinevus – Harjumaal on elanikke ja sõitjaid palju, meil aga hajaasustus. Seetõttu on meil hakatud juurutama ka nõudeliine, kus buss tuleb ette tellida.

„Kutsun teid üles eelnõu mitte toetama,” palus Mäesalu kolleegi volikogus. Ta lükkas ka ümber süüdistuse, nagu toetaks ta maakondlikku ühistranspordikeskust seetõttu, et endale pärast maavalitsuse kadumist töökoht kindlustada.

„Mina ei soovi tööle minna ei kohalikku ega ka Harjumaa ühistranspordikeskuse, aga meil on Haapsalus kompetentne inime-

Aitäh, Elvi Puda!

Reedel oma viimast liitumiseelset istungit pidanud Haapsalu linnavolikogu tänas lilled ja aplausiga Elvi Puda.

1993. aasta oktoobris esimese Haapsalu volikogu esimehe Ülo Uluotsa kõrval volikogu kantsleid juhtima asunud Puda on kandnud esimese volikogu esimehe vaimu edasi läbi kõigi seitsme volikogu koosseisu.

„Sa oled tööd teinud suure kirega ning sinu tööd, panust ja südamega asja juures olemist on raske üle hinnata,” ütles Haapsalu linnavolikogu viimane esimees Andreas Rahuvarm Pudale lillekimpu ulatades.

Rahuvarmi sõnul on Elvi Puda olnud see, kes on välja õpetanud kõik kuus volikogu esimeest pärast Ülo Uluotsa. Puda käe all on algajad volikogu esimehed enne istungit harjutanud, mis järjekorras ja mida öelda tuleb, ning õpinud protseduurireegleid.

„Te olete mulle väga kallid, te olete nii sõnakulelikud,” ütles Puda liigutuspisaraid varjata püüdes. Ta lisas, et plaanis nüüd pensionile minna, kuid linnasekretär Erko Kalev kutsus teda uue omavalitsuse volikogu käima lükkama.

ne, kes võiks seda teha,” ütles Mäesalu.

Sõna palunud sotsiaaldemokraatide fraktsiooni liige Valdo Maisalu ütles, et nii Suklese kui ka Mäesalu ettekanded olid veenvad. „Merle [Mäesalu] oma siiski rohkem,” tunnistas ta.

Suklese toetajaid oli volikogus rohkem: 13 poolt- ja nelja vastuhäälega otsustati Harjumaa kasuks.

Dirhami viiekorruseline hotell pani suvitajad muretsema

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Dirhamis oli teisipäeval uue hotelli planeeringu arutelu, kus kohalikud inimesed kiitsid sadamaomaniku suurejoonelisi plaane, kuid suvitajad olid murelikud.

Dirhami kalurite kojas peetud arutelul ütles Noarootsi vala maanõunik Marika Meister, et jutt käib sadamast vasakule jäävast 3,4 hektari suurusest maaütkist. Planeeringu eesmärk on ehitada viiekorruseline hotell ja spordiväljak.

„Mingit kosmost me siia ei tee,” kinnitas Dirhami sadama omanik Mart Vahtel. Tema sõnul on hotelli ehituskava esitatud juba 10 aastat tagasi.

„Esküis, mida praegu arutatakse, annaks loa ehitada ho-

Mart Vahtel ehitab külastuskeskuse ka EASi rahata. ARVO TARMULA

tell ühe-kahe korruse võrra algelt planeeritust kõrgem,” selgitas ta.

Sadama omanik OÜ Mellson Grupp tahab ehitada kuni viie korrusega hotelli koos täismõõ-

dus restorani ja kohvikuga ning spordirajatise. Vahtel täpsustas, et spordirajatise all mõeldakse tenniseväljakuid, mida saab vajadusel kasutada ka võrk- või korvpalli mängimiseks. Talveks tuleks neile peale kilehoone, mis lubaks väljakuid kasutada aasta ringi.

Dirhami sadama arendamise vastaste leeris on eelkõige suvitajad. „See on kaluriküla. Kellele te seda viiekorruselise hotelli, spaad ja spordirajatise ehitate? Kas neile 13 pensionäri, kes siin elavad?” uuris arutelul üks suvitaja.

Vahteli sõnul käib Dirhami sadamas iga päev sada kalurit. Nõudlus hotelli järele on suur, sest Dirhami külalismaja täitumus on suvekuudel 87 protsenti. Ka külalismaja perenaine Hel-

le Järvik kinnitas, et kliendid on huvitatud nii spordirajatistest kui ka suuremast majutusest: „Mitmed on öelnud, et tahaksid siia tagasi tulla, kui oleks tegevust.”

Praeguses külalismajas on kaheksa kahekohalist tuba. „Asutuste ürituste ajal ei panda kaht inimest ühte tuppa ja nii on kaheksa kohta ilmselgelt liiga vähe,” lisas Vahtel.

Erinevalt suvitajatest olid Dirhami püsielanikud arendaja plaanide suhtes pigem toetavad. „Kui keegi midagi arendab, on väga hea. Laseme arendajal tööd teha,” ütles Dirhamis elav Arder Väli.

Ka teised naabrid leidsid, et suvitaja vaatab ühe, aastaringne elanik aga teise pilguga. „Kui inimene tahab arendada, kas pea-

me siis talle tee ette viskuma?” öeldi saalist. Küsimustele, mis saab siis, kui kõik plaanitu end ära ei tasu, oli saalis kohe ka vastus valmis: „See on arendaja risk.” Kõige rohkem pelgasid kohalikud seda, kui ehitus peaks pooleli ja varemed randa risustama jääma.

Üldiselt pooldavale suhtumisele vaatamata tunnistasid ka kohalikud, et ega hotell nii väga häiriks, pigem peljatakse sadamaalast paremale kavandavat spaad ja külastuskeskust oma ookeanikalade akvaariumi, seikluspargi jms-ga.

Arendaja on prognoosinud Meritähke nime kandva keskuse külastajate hulgaks 100 000 inimest aastas. „Ma ei saa sellest hirmust aru – 100 000 aastast ei ole palju,” kinnitas Vahtel. Vastu-

seks vastaliste väiteid, et Riguldi ja Dirhami teed ei kannata suurt külastuskoormust välja, küsis ta: „Kas te teate, kui mitu suurt autot siit praegu aasta jooksul läbi sõidab?” Ja vastas siis ise: „860. Kui 15% neist on bussid, mis on vaikselt, ei häiri see nii palju.”

Vahteli sõnul on Meritähke keskuse ehituseks nii planeering kui ka värsked ehituslubad. Praegu oodatakse EASi lõplikku rahastamisotsust. Esialgne otsus on 2,25 miljoni eurose toetuse kohta.

„Kui EAS rahastamisele ka ei ütleb, ei tähenda see, et külastuskeskuse ehitust tahetakse alustada järgmisel aastal.

Ta lisas, et poole aasta jooksul on keskusele toetajaid juurde tulnud ja nii hotelli kui ka külastuskeskuse ehitust tahetakse alustada järgmisel aastal.

● JUHTKIRI

Valimiskompassi nõel käib ringiratast

Kui Haapsalu volikogu valimiste eel koostada valimiskompass, mis aitaks inimestel otsustada, millise jõu poolt hääletada, oleks tulemuseks vist ringiratast ket-rav kompassinõel, sest lubadused on äravahetamiseni sarnased.

Eesmärk on linna elanike arvu kasvatamine. See tooks eelarvesse lisatulu ja praeguse Haapsalu elanike arv on aastaid vähenenud. Selleks on vaja uusi töökohti, millele peab omavalitsus kaasa aitama ettevõtteid hea ettevõtluskeskkonnaga siia meelitades. Esimene proovikivi on Haapsalu ja Ridala ühendamine, nii et kummagi poole rahvas ei kannataks. Elukeskkond on tähtis, Haapsalu linna teed ja kõnniteed on prioriteet. Need sõnumid on eri sõnastusega igas pika nimekirja programmis. Erinevused on rohkem üksikprojektides, nagu näiteks põhikooli tühjaks jääva maja edaspidises kasutamises.

Mitu valimisdebatti järjest on Haapsalu praegune linnapea Urmas Sukles öelnud, et tegelikult ei ole Haapsalus võimule pürgivate nimekirjade programmid väga erinevad, vahe on põhjalikkuses. Praeguste võimulolijate programmid olevat põhjalikumad, sest nad on olnud asja sees. Mis on loogiline. Õigus oli ka aselinnapeal ja Keskerakonna linnapeakandidaadil Peeter Vikmanil, kes ütles, et on asju, mida lubada, ja asju, mis tuleb teha, ükskõik kes linnapeaks saab. Selles mõttes ei saa programmide sarnasust valimisliitudele ja nimekirjadele ette heita. Oleks ju jabur, kui keegi eristumise nimel lubaks vähendada Haapsalu elanikkonda või lõhkuda kõnniteid.

Programmide erinevus ei peaks tulema mitte lubadustest, vaid sellest, kuidas kavatakse neid täita. Praegu vastavad linnapeakandidaadid konkreetsematele küsimustele ikka kas nii, et meil on selleks plaan, või siis nii, et kui tuleme võimule, siis kutsume inimesed kokku ja küsime neilt. Ehk eesmärgid on, aga plaanid on pealiskaudsed.

● TEISED LEHED

Kuidas on prügikasti sisu seotud feminismiga?

FEMINISTEERIUM. Keskkonnaküsimusi ja feminismi on ilmselt lihtne vaadata eraldi. Mis on ühist ühekordsetel kohvitopsidel, plastijäätmetel, salatikarpidel, vatipatjadel ja Is-tanbuli konventsioonil? Ebavõrdsus. Viimasega võideldes tegeled sama probleemiga, aga eri otstest, kirjutas Aet Kuusik.

Huvitaval kombel saab vaadelda naisi ja loodust ühisnäitajaga, milleks on patriarhaalsele võimule allutamine, kirjutas Kuusik. Autor märgib, et ökofeminism on üks naisliikumise harusid paljude teiste kõrval. Millised on ökofeministi nipid ja harjumused?

Esimene ja kõige tähtsam on jäätmete liigiti kogumine. Üha populaarsem on pakenditest loobumine, selleks ostetakse lahtist kaupa oma koti või anumaga. Kohvi saab osta oma kruusiga, puuvilju oma kotiga, ka šampooni saab osta oma pudeliga, märkis Kuusik. Ökofeministi üks tunnus on kindlasti see, et ta ei kasuta ühekordseid tooteid. Seetõttu võib ta kotist leida metallist lusika või tekstiilist taskuräti-ku, kirjutas Kuusik. Hea võte on ka vähendada loomsete toiduainete tarbimist, sest taimsete toodete valmistamise protsess on keskkonda säästvam, kinnitas Kuusik.

● LAUSELAEN

„Varas ei olnud võtnud kõige kallimaid marke. Meile jäi mulje, et võeti seda, mis maitstes. Pudel viina ja pudel viskit.”

Restorani Krahw töötaja **Kairi Heilu**. LE, 28. september 2017

NÄDAL

TALLINNAS TOIMUB TIPPKOHTUMINE. TURVALISUST TAGAVAD SNAIPRID.

Kes käib parlamendis ja kelle juures?

Rahvasaadikud reageerivad nii Eestis kui ka välismaal ühtemoodi ülitõrksalt avalikkuse soovile seaduste tegemisse rohkem läbipaistvust tuua.

Eesti poliitikat jälgides võib jääda mulje, et meie demokraatia ja riigivalitsemisel on palju vigu ning neist omakorda suur osa on seotud suhteliselt lühiajalise iseseisva ajalooga. Oleks meil ka mitusada aastat omariiklust või vähemalt omavalitsuse kogemust pagasis, siis oleks poliitika ausam, läbipaistvam ning pikema vaatega.

Tegelikult muidugi ei anna pikad traditsioonid mingit garantiid meie koduste jamadega võrreldavate reha-de otsa astumise vastu. Varasemast võiks meenutada, et üsna samal ajal, kui Eesti ajakirjanikud uurisid tähelepanelikult rahvasaadikute kulutšek-ke, tegeles sama teemaga Briti ajakirjandus, ning asjad, mida sealse parlamendi liikmed valijate esindamiseks hädavajalike kulude hulka kirjutasid, olid meie õiste pitsade kõrval täiesti rabavad nii hinnalt kui ka juhtumusest.

Viimased aastad on aga väga huvitav ja üllatava sisuga avalikkuse ja parlamendi vaheline vägikaikavedu käinud Soomes. See puudutab parlamendi külaliste nimekirju.

Kes on käinud Toompeal riigikogu ekskursioonil, see ilmselt mäletab, et pääsles tuleb politseinikule esitada dokument. Külastaja nime ning selle, kelle juurde too läheb, paneb politseinik arvutisse kirja. Soome parlamendis on samamoodi. Eduskunna iga-aastased 80 000 külastajat koos teabega nende kutsujate ja käiku-de iseloomu kohta märgitakse üles.

Külastajate nimekirjad hoiti alles ja kõik oli hästi, kuni neli aastat tagasi Soome rahvusringhäälingu YLE rootsikeelsete uudiste toimetuse kü-

ANVAR SAMOST
kolumnist

lastajate nimekirju parlamendilt ning kõigilt ministriumidelt näha küsis. Ainsana andsid juurdepääsu külastajate nimeledele maaelu- ja justiitsministeerium. Teised keeldusid.

YLE põhjendas tähelepanu pööramist külastajate nimelede vastu avaliku huviga. Nimelt tahtsid ajakirjanikud teada, kes ja kui sageli on teatud seaduseelnõude menetlemise ajal käinud parlamendi fraktsioonidega kohtumas. Selle alusel oleks saanud teha järeldusi, kelle soovitusi, nõuandeid või otse öeldes mõjutusi on seaduste tegemisel kuulatud ning kas sellest, kellega kohtuti ja suheldi, on võinud sõltuda erakondade positsioonid ja ettepanekud.

Nii nagu riigikogu komisjonide stenogrammide salastamise puhul, nii lükkasid ka Soomes rahvasaadikud eesliinile ametnikud, kes põhjendasid nimekirjade salastamist turvalisuse, Soome välispoliitiliste huvide ning privaatsuse kaitse vajadusega. Asi jõudis kohtusse, Soome kõrgeim kohus otustas selle aasta algul, et riigiasutuste külaliste nimekirjad on avalikud.

Mida tegi parlament? Parlament otustas, et nimekirjad, mida seni säilitati terve aasta, tuleb edaspidi hävitada iga päeva lõpus. Just nimelt, te ei lugenud valesti. Jälle astus esile ametnik, parlamendi kantslei juht, kes tea-

tas, et ükski seadus ei kohusta parlamendi külaliste nimekirju säilitama.

Selle peale esitasid toimetused uued kaebused. Praegu on olnud sunnitud asja arutama peale kohtute ka kõik parlamendifraktsioonid, kuid seis püsib muutumatu.

Eestis oleks mullu sügisel mäletatavasti peaaegu seaduseks saanud lobisti koostatud eelnõu. Menetlusse andis selle riigikogu Reformierakonna fraktsiooni liige ning tollane Euroopa Liidu asjade komisjoni esimees Kalle Palling. Postimehe ajakirjanik märkas vaadata ühistranspordiseaduse muutmise eelnõu failide meta-infot ja selgus, et taksofirma Uber lobistid polnud Pallingut mitte ainult veennud neile kasulikku seadusmuudatust läbi suruma, vaid sõna otseses mõttes eelnõu teksti ka valmis kirjutanud. Lobisti poolt kliendi soovide alusel ette valmistatud eelnõu jõudis riigikogu menetlusse, ilma et seda oleks kooskõlastatud ühegi asjasse puutuva osapoolega.

Eelnõu sellisel kujul seaduseks ei saanud ning ilmselt kustutavad lobistid neile viitavad andmed pärast seda juhtumit kõikidest poliitikutele ettevalmistatavatest dokumentidest. Ei Soomes ega Eestis ole avaliku lobistide registrit, kus need peaksid suhtlemised poliitikute ja ametnikega deklareerima. Soome ilmselt saab varsti sellise registri just külaliste nimekirjade juhtumil mõjul. Mis peaks Eestis juhtuma, et saaksime lõpuks teada, kes ja kelle juures üht või teist seadust parlamendis mudimas käib?

● Külastaja nime ning selle, kelle juurde too läheb, paneb politseinik arvutisse kirja. Soome parlamendis on samamoodi.

● SUUR RAIETÖÖ

Ridala kirikuaia puud eemaldati ainulaadse masinaga

Sel nädalal sai Ridala kiriku juures näha Eestis ainulaadset teleskooplaadurit, mis tõstis kirikuaias kasvavad puud üle kiviaia jupphaaval välja.

RIINA TOBIAS
info@le.ee

Kiriku ida- ja lõunaküljel kasvavad kümme saart ja ühe pärna eemaldas OÜ Arborest juhataja Heiki Hanso Eestis ainulaadse teleskooplaaduriga.

Ridala kirikuõpetaja Küllike Valk ütles, et kivikiriku seinad vajavad õhku ja nii kõrget haljastust ei tohiks hoone ümber olla.

Vanad saared olid aastate jooksul lükanud kaldu kiviaia kiriku ümber. Peale selle oli puid kahjustanud saaresurm, mis viimasel kümnendil Lääne-Eestis ja ka mujal puid laastab. Hanso sõnul on saaresurm hävitanud puid parkide kaupa, näiteks Kuresaases.

„Inimesed vaatavad sageli kändu ja imestavad, miks võeti maha täiesti terve puu. Aga haigus algabki kõrgemal, ohtlik koht on nelja-viie meetri peal näha,” näitas Hanso puruks moondunud sisu ülaltpoolt võetud tüvejuppidel. Just sellest kohast võibki puu murduda.

50 aastat hiljem

Veebruari lõpus lasi kogudus eemaldada seitse puud ka kiriku loodenurgast. „Kui enne seda oli kirikus niiskustasakaal 93 protsenti, siis nüüd on see 72 protsenti,” selgitas Valk töö kasu. „Ja torm oleks puud varsti ümber lükanud.” Varem hoonet kahjustanud põhjaküljel vohanud rohevetikas on nüüdseks kuivanud.

Valk ja Hanso kinnitavad, et puud oleks pidanud maha võtma 50 aastat tagasi. Ka kirikuaia hobukastanid, vahtrad ja jalakad on plaanis paari aasta jooksul eemaldada.

Arborist Heiki Hanso lõikas Ridala kirikuaias puid teleskooplõikuriga, mille nool ulatus 150aastase ja 25meetrise saare ladvani.

„Kogume raha ja vaatame, kuidas edasi,” ütles Valk. „Küllap jääb midagi ilu jaoks, aga kõrgeid puid ei jäta.”

12 aastat arboristiametit pidanud Heiki Hanso kirjeldas, et kui Ridala kirikuaias tehtud töö võtta ette nii nagu enne masina soetamist kaks kuud tagasi, oleks kohal kolm-neli meest ja toimuks suur kõite ja julgestusega mässamine.

„Töö, mille nüüd teen paari tunniga, võtaks aega pool päe-

va, seda saaks teha ainult sobiva ilmaga ja see oleks takkapihta ohtlik. Suure meeskonna töö teen nüüd üksi ära,” ütles Hanso mugavasse turvakabiini ronides.

Puhas töö

Käsitöö jääb muidugi alati alles, selgitas Hanso. Kaugetesse paikadesse treileriga viidavat, lähemale aeglaselt sõitvat masinat on hea kasutada just raskesti ligipääsetavates kohtades ning paikades, kus saagides kukku-

vad oksad võivad ohustada inimesi, sõidukeid, maju või mälestisi. Või kui näiteks tormi murdunud puu on kukkunud katusele, ei löhu puu eemaldamine „raie-robotiga” hoonet rohkem.

Ka Ridala kirikuaia puid oli hea eemaldada väljastpoolt aeda, et mitte kahjustada kultuuri- ja ajaloomälestisena arvel olevaid hauatähiseid.

Liisitud teleskooplaadur ehk raierobot keerleb keskelt nagu kraana, selle tõstekõrgus on 27

meetrit. Masin maksis 250 000 eurot ja kaalub 19 tonni. Teist selletaolist Eestis ei ole.

Arborist sai puid eemaldama hakata pärast seda, kui töö tellija Ridala kogudus ja muinsuskaitseamet olid läbi rääkinud ja oma soovid kooskõlastanud.

„Nüüd ootame häid ideid, mida eemaldatud puudega teha, et saaks osagi tööraha tagasi,” ütles kirikuõpetaja. Ta ei teadnud veel, kui palju töö maksma läheb. „Ikka tuhandeid,” ütles ta.

Lihula taotleb riigilt kooli remondiks neli miljonit eurot

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Lihula volikogu otsustas oma viimasel istungil eile, et taotleb riigilt gümnaasiumihoone remondiks neli miljonit eurot.

„Tulemuseks peaks olema täielikult renoveeritud koolihoone,” ütles Lihula abivallavanem Margus Källe eile õhtul.

Lääne-Nigula vald pidi uue koolihoone ehituseks Taebala kooli gümnaasiumiosa sulgema. Praegu on aga toetustingimused leebemad. Piisab sellest, kui omavalitsus on koole sulgenud ehk koolivõrku korrastanud. Toetust saab küsida nüüd ka vala ainsale gümnaasiumile, selgitas Källe.

Lihulas tegutseb gümnaasium 1938. aastast. Viimastel aastatel on Lihula vallas kinni pandud kaks kooli: Kasari põhikool ja Tuudi algkool. Lihula on valla ainus gümnaasium ka pärast valdade ühinemist, kinni pandud koolide hulk aga kasvab uues vallas kolmele. Tänavu sulges Hanila vald Vatla põhikooli. Koonaga ja Varbla vallas koole kinni pandud ei ole.

Lihula volikogu viimane istung oli reedel kultuurimaja tillukeses toakeses.

ANDRUS KARNAU

„Lihula gümnaasiumihoones pole selle ehitamisest peale ühtegi kapitaalremonti tehtud,” märkis Källe. Hoone valmis 1964. aastal.

Lihula gümnaasiumi direktor Janar Sõber ütles, et kõige halvem seisukorras on hoone kanalisatsioon ja küttesüsteem ning maja ei pea sooja.

„Täna me kutame universumit. Kui maja saaks korda, siis kütaksime klasse,” ütles Sõber. Källe sõnul on koolimaja niisuguses seisus, et see tuleb nügunii korda teha.

„Küsimus on selles, kas me teeme seda täiesti oma rahast või püüame ikkagi saada toetust,” ütles Källe.

Kui toetust saadaks, oleks valla omaosalus 800 000 eurot. Otuse poolt toetust taotleda olid kõik volikogu liikmed.

„Koolimaja remontimise otust me oleme ammu oodanud,” ütles Lihula volikogu haridus- ja kultuurikomisjoni juht Jüri Hinsberg pärast hääletamist. Taotlus antakse sisse esmaspäeval, 2. ok-

toobril, mis on viimane päev, mil seda saab teha.

Lihula gümnaasiumis õpib 243 õpilast.

Riik jagab põhikoolitaristu kulukuse vähendamiseks omavalitsustele üle 37 miljoni euro. Toetust saavad taotleda omavalitsused, kes liidavad põhikooli, sulevad mõne põhikooli või põhikooliastme, on otsustanud sulgeda gümnaasiumiastme või leppinud ministeeriumiga kokku riigigümnaasiumi asutamises.

Toetus on ette nähtud põhikoolihoonete rekonstrueerimiseks või uute ehituseks, koolimaja sisustamiseks või suletud koolimajade lammutamiseks. Taotleda saab 200 000 eurot kuni viie miljonini.

1990ndate lõpust peale on õpilaste arv Eesti koolides vähenenud 40 protsenti. Koolimajad on valdavalt ehitatud ajal, mil aastas sündis keskmiselt 21 000 last.

Prognoosi järgi väheneb sündimus aastaks 2040 umbes 10 000-le aastas. Koolivõrgu korramise toetamise eesmärk on vähendada omavalitsuste ja riigi kulusid koolide haldamisele.

● LÜHIDALT

Varbla endine vallavanem astus EKREst välja

EKRE volitatud esindaja Meelis Malk tegi esildise, et Varbla endine vallavanem Sivar Tõnisson erakonnast välja arvataks. Tõnisson kandideerib valimistel Läänerannavalimisliidu nimekirjas EKRE nimekirja vastu. Paar päeva pärast esildise tegemist astus Tõnisson ise erakonnast välja.

Oma sõnul pole Tõnisson kunagi EKREsse astunudki. „Kuulun nende hulka, kes ühel heal päeval avastasid, et on EKRE liikmed,” ütles Tõnisson.

Tõnisson kuulus Rahvaliidu, mis aastal 2012 ühines EKREga, ja arvati automaatselt EKRE liikmete hulka, kuid ühtegi teavitus ta selle kohta ei saanud. Kui 2017. aasta valimised hakkasid lähenema, mainis keegi Tõnissonile, et too on EKRE liige. Septembri alguses astus Tõnisson erakonnast välja. Tõnissoni sõnul muudab kogu loo veel kurioossemaks, et ta astus omal ajal välja ka Rahvaliidust.

„Ilmselt ei jõutud mind nimekirjast kustutada ja nii see läks,” ütles Tõnisson.

Kaie Ilves

Ridala kirik saab valgustuse

Ridala Maarja Magdaleena kirik saab järgmisel nädalal ühte külge välisvalgustuse.

„Nüüd paistab kirik ka pimedal ajal möödujatele paremini silma,” ütles Ridala koguduse õpetaja Küllike Valk.

Projektor paigaldatakse kirikuaia loodenurka, nii et pimedas saab nähtavaks hoone lääneportaal.

Valk ütles, et kogudus küsis valdalt toetust kiriku valgustamiseks igast küljest. Raha saadi ühe külje tarvis – 1000 eurot. Kogudus pidi veidi raha juurde panema.

Riina Tobias

ARVO TARMULA

Kasside hoiukodu süütamist uurib politsei

22. septembri varahommikul Martna vallas põlenud kasside hoiukodu hoone asjus algatas politsei kriminaalmenetluse võõra asja rikkumise ja hävitamise paragrahvi alusel.

Haapsalu politseijaoskonna juhtivuurija Vello Palmitsa sõnul ei ole praegu teada, kust tuli alguse sai, ega ole ka kuriteos kahtlustatavaid.

„Hetkel ühtegi kahtlusalust ei ole,” ütles Palmits. „Kõik otsad on lahti.”

Riina Tobias

Vigade parandus

27. septembri Lääne Elu juhtkirjalt väitis ekslikult, nagu poleks signalisatsiooni terves Haapsalu linnale kuuluvas hoones piiskopilinnuse kõrval. Signalisatsioon on siiski puudu hoones asuval restoranil Krahv, on aga olemas Haapsalu kunstikoolil ja selle kolmel galeriil.

Sama lehe loos „Haapsalu restoranist läks kaduma mitu tuhat eurot sularaha” läks valesti söögikoha töötaja nimi – õige nimi on Kairi Heilu. Alo Löps on Haapsalu Linnahoolduse ASI juht, mitte Haapsalu Linnamajanduse ASI juht.

Loos „Muusikapäev toob Läänemaale kuus kontserti” on läinud valesti Martna kirikus kl 14 toimuva kontserdi esineja – seal esinevad Andres Uibo ja Ka Bo Chan.

Lääne Elu

● POLIITBROILER VS. IDEELINE KOMMUNIST

Kaido Sipelgas võttis valimisdebatil kingad jalast

Kolmapäeval sättisid end Läänemaa ühiskümnaasiumi õpilaste ette kõigi kohalikel valimistel Haapsalu ja Ridala ühendvolikogusse kandideerivate nimekirjade esinumbrid.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Kolmapäeval sättisid end Läänemaa ühiskümnaasiumi õpilaste ette kõigi kohalikel valimistel Haapsalu ja Ridala ühendvolikogusse kandideerivate nimekirjade esinumbrid.

Debati moderaator, ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja Kalle Lõuna ei jõudnud veel kõiki reegleidki tutvustada, kui Haapsalu linnapea Urmas Sukles ohjad haaras ja nõudis, et debatt peab kulgema võrdsetel tingimustel. „Kõik need, kellel ei ole vahetusjalanõusid, võtaks jalast välisjalanõud ja samuti eemaldaks laualt valismaterjalid.”

Ideeline kommunist

EKRE esindaja Toomas Vallimäe pistiski paberi häbelikult rinnataskusse. Suklest see aga ei rahuldanud, vaid ta käis vahetusjalatsite jutuga seni peale, kuni sotsiaaldemokraatide linnapea kandidaat Kaido Sipelgas võttis kingad jalast ja istus kogu edasisse debati sokkis.

Sissejuhatavat tutvustuste vooru alustas kõige vanem kandidaat, Eestimaa Ühendatud Vasakpartei liige ja ainus kandidaat Haapsalus Aleksander Soome (pildil). Moderaatori küsimustele, miks ta otsustas üksikandideerida,

vastas Soome, et see oli partei soov. Lisaküsimusele „Kas teid võib nimetada kommunistiks?” vastas Soome: „Võib küll.” Ta lisas, et Eestimaa kommunistliku partei liikmeist oli ideeliisi kommuniste umbes 6 protsenti. „Mina olin üks neist.”

End patsifistiks nimetav Soome pidas oma suurimaks saavutuseks piirivalve ja kodukaitse ülesehitamist ning seda, et tal on õnnestunud osaleda kodusõja ärarohkimises, pidades sellega silmas 1990. aastate jäägriiki.

Noortele aga soovitas Soome, et õpitagu malet, sest see arendab loogilist mõtlemist. „Mina panen öla alla,” lubas ta.

Kalle Lõuna küsimusele, kas ei tundu Soomele, et vasakpartei liikmeid kiiputakse ühiskonnas alla-

väärtustama, vastas Soome, et üks pea sellega leppima. „Noored peavad peale tulema ja võimu enda kätte võtma. Minu üks jal on hauas, teine haua äärel, aga ma olen nõus nõu ja jõuga aitama.”

Järgmisena sõna saanud valimisliidu HaRi linnapea kandidaat Sukles on pikka aega Haapsalu linna juhtinud. „Ma ei armasta pikka juttu teha, vaid kiirelt

● „Minu üks jal on hauas, teine haua äärel, aga ma olen nõus nõu ja jõuga aitama.”

julgeb need arutelud otsusena kokku võtta.

Kas pikk linnavalitsemine pole väsimust tekitanud? „2002 valimisi kaotades oli küll väsimus. Praegu olen aga täis entusiasmist,”

sest Ridala ja Haapsalu ühendamine on suur väljakutse,” kostis Sukles.

Moderaator uuris valimisliidu Meie Inimesed linnapea kandidaadilt Merle Mäesalut, kas naisena on keeruline poliitikas olla. Mäesalu kinnitas, et temal ei ole keeruline. „Sugu ei ole tähtis. Lähenen asjadele sisuliselt ja kui on probleem, püüan sellele keskenduda.”

Mäesalu ütles, et on olnud üheksa kuud ka maavanema asendaja, aga alati on ta juhtinud meeskonda. „Ma ei pea end maailmatargaks, sellepärast kuulame spetsialiste.”

Sotsiaaldemokraatide kandidaat Kaido Sipelgas meenutas kuulajatele oma muinsuskaitseametniku minevikku ning seda, kuidas ta hakkas pärast kannapöörde tegemist hoopis tuleviku tegelema ja nüüd EASis maakondlikke arenduskeskusi koordineerib.

Kalle Lõuna, kes – nagu selgus – oli

üliskoolis Sipelga toakaaslane, tuletas meelde, et Sipelga lahkumine linnavalitsusest ei toimunud just tordi ja roosidega. „See, et mind ebaseaduslikult vallandati, andis põhjuse teha uus samm ja tänu sellele olen täna siin laua taga, mitte kühlvliga kaevandis,” kostis Sipelgas.

Viimane väljaütlemine tõi saalist küsimuse: „Kas see tähendab, et te peate lihttööd alaväärtuslikuks?” Sipelgas vastas, et ei pea lihttööd sugugi halvemaks. Kühlvliga kaevandis olemine on viide arheoloogiale.

Ridala kooli käsitööõpetajana töötav EKRE linnapea kandidaat Toomas Vallimäe ütles oma juhtimiskogemust iseloomustades, et on volikogu kaudu olnud 21 aastat tegev omavalitsuses, juhtinud Samaaria misjoni tööd ja tal on ka väike eraettevõtte. Millega ta noortele eeskujuks võiks olla? „Ellusuhtumisega.”

Kõik valima!

Kalle Lõuna tegi statistilise põike. Keskmise Haapsalu linnapea kandidaat on 51aastane mees, väikese naiseliku komponendiga, kes on omavalitsusliku kogemusega. Neile parameetritele vastab kõige täpsmini Keskerakonna linnapea kandidaat, praegune Haapsalu ase-

linnapea Peeter Vikman. Vikman ütles, et enne linnavalitsusse minekut oli

tal väike ehitusfirma, mistõttu jäi ta kõigepealt vaesemaks. „Minu sissetulek vähenes 2,5 korda. Aga sellega võib harjuda,” lisas Vikman. Ettevõtjana avalikku sektorisse ametisse minnes ärritas teda, kui aeglaselt asjad liiguvad. „Muidu otsustasid ja kui raha oli, sai kohe ka teha,” kirjeldas ta. Vikman ütles, et aselinnapea amet on õpetanud tal le kannatlikkust.

Kõige noorem, Reformierakonna linnapea kandidaat Lauri Luik ütles, et alustas poliitiku ja avaliku elu tegelase karjääri 19 aastat tagasi, mil ta Haapsalu Wiedemanni gümnaasiumi monarhiks valiti.

Lõuna päris, kuidas suhtub Luik väljendisse „poliitbroiler”, mida just tema puhul aastate eest esimest korda kasutati. Luik kostis, et sildistamine ei ole elu terve tegevus. „Ma pole kunagi solvanguid isiklikult võtnud, poliitikul peab olema paks nahk. Ise olen püüdnud elada nii, et teistele silte ei pane ega halvusta neid,” ütles Luik.

Lõppsõnas panid kandideerijad noortele südamele, et tuleb valima minna. Soovitati eelistada muudatusi ning valida neid, kes peavad sõna ja teevad, mis lubatud. „Siin oli debatt, kus oli ka publikut, muidu räägime üksteisele,” kiitis mitut järjestikut debatti võrrelnud Vikman saalitäit kuulajaid.

Haapsalu linnapea kandidaadid Peeter Vikman (vasakult), Urmas Sukles, Lauri Luik, Merle Mäesalu ja Toomas Vallimäe. Seisab Kaido Sipelgas.

MONTAŽ / ARVO TARMULA

Kes kellega käima hakkab?

Haapsalu linnapea kandidaatide debatil sotsiaalmajas uuris moderaator Kersti Lõhmus, kellega moodustaksid linnapea kandidaadid koalitsiooni. „18 aastat poliitikas olnuna võin öelda: kindel on see, et koalitsioon moodustatakse pärast valimistulemuste selgumist,” ütles Reformierakonna kandidaat Lauri Luik. „Küll aga on oluline programmide ühisosa, kellega see on suurem.”

Keskerakonna kandidaat Peeter Vikman ütles, et ei näe põh-

just, miks ei peaks inimesed Keskerakonnale kui kõige populaarsemale ja kõige paremate lubadustega peaministriarvonnale andma Haapsalus ainumandaati valitsemiseks.

Toomas Vallimäe tõdes, et EKRE ei välista koostööd kellegagi.

„Ütlen natuke läbi lilled. Üks on kindel: arusaam, et nii edasi minnes nagu seni muutub Haapsalu varsti Hääpsaluseks ehk hääbub. See, kellega meie koaliti-

siooni läheme, peab olema valmis tegema muudatusi, fundamentaalseid muudatusi,” kostis Kaido Sipelgas.

Merle Mäesalu sõnul lähtub Meie Inimesed koostööpartnerite valikul oma põhimõtetest. „Me soovime demokraatlikku juhtimist. Mina soovin läbipaistvat juhtimist. Kui me valimistel ei tee ülihead tulemust, siis me soovime koalitsiooni nende jõududega, kes meie nelja põhilise mõttega nõus on,” ütles ta.

HaRi kandidaat Urmas Sukles leidis, et programmid on kõigil võimulepürgijail üsna ühesugused, vahe on vaid selles, et võimalolijate programmid on põhjalikumad.

„Reformierakond viskas meid just välja, aga nendega võib kokku leppida. Keskerakonnaga seob meid kaheksa aastat väga tulemuslikku koostööd ning ma ei välista, et see võiks jätkuda. EKRE ja herra Vallimäe puhul on ainus takistus, mis on mul mee-

les, et herra Vallimäe oli tõsine Haapsalu ja Ridala liitumise vastane ja liitumiseta me oleks kaotanud 6,5 miljonit eurot liitumise raha. Aga ka selle võib ära unustada,” loetles ta.

„Sotsidega on väga keeruline. Kui Sipelgas tuleb ja ütleb, et laseme 25 protsenti linnavalitsuse töötajatest kohe lahti, siis on natuke keeruline,” ütles Sukles. „Meie Inimeste ja sotside puhul teeb mind ettevaatlikuks, et nad näevad kõike ainult halba-

des toonides. Negativism ja vastandumine mulle ei istu.”

„Kõige reaalsem koalitsiooni-partner meile on Keskerakond, järgnevad Reformierakond ja EKRE, aga ma ei välista ka teisi, olenevalt sellest, kes nende inimestest pääsevad volikokku. Volikogus unustatakse parteide kammitsad. Kui sotside ja Meie Inimeste seast pääsevad volikokku inimesed normaalse mõtlemisega, mitte negativistlikuga, siis miks mitte,” ütles ta. **TARMO ÕUEMAA**

● ESIMEST KORDA KANDIDEERIMAS

Miks lähevad inimesed kohalikku poliitikasse?

Läänemaal kandideerib tänavu kohalikel valimistel 270 inimest. Lääne Elu valis välja kolm, kes teevad seda esimest korda elus, ja uuris, kuidas otsus sündis ja miks.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Ingrid Kesler tahab Kirimäe mõisa korda teha

Ingrid on 12 aastat kuulunud erakonda Eestimaa Rohelised ja kandideerib Lääne-Nigula sotsiaaldemokraatide nimekirjas. Ingrid tahab saada volikogusse.

See, mida tahavad Lääne-Nigula sotsiaaldemokraadid, läheb kokku sellega, mida tahab Ingrid, nimelt Kirimäe mõisaga. Kirimäe mõis on Taeblass elava Ingridi südameasi. Tal on omaniku luba seal tegutseda, plaan hääber edaspidi ära osta, korda teha ja seda kultuurimõisana pidada.

Lääne-Nigula sotside nimekirja esinumber Neeme Suur on Ingridi sõnul optimistlik regionaalpoliitik ja Eestimaa detsentraliseerimine Ingridile meeldib, see, et iga vald on väärtus omaette. „Tuleb kasutada kõiki eelseid, mis valas on, vanad majad restaureerida, üles ehitada kõik, mis on kunagi olnud,” ütleb Ingrid. Sotsid arvavad Ingridi sõnul nii ja Ingrid, lähtudes oma mõisast, arvab samamoodi. Nii loodabki ta, et pääseb volikokku, et seal mõisa asja edasi ajada. See võimalus tundus Ingridile esialgu üsna ootamatu.

Ettepaneku kandideerida tegi Ingridile Neeme Suur. „Esialgu ta helistas ja küsis, kuidas mul läheb,” meenutab Ingrid.

„Volikogu-jutt tuli hiljem,” ütleb Ingrid.

Ingridi esimene reaktsioon oli, et mis nüüd tema. Ingrid mõtles, et kui ta saaks volikogus mõisaga mäele, mis tal siis selle vastu peaks olema. Ühe lõunasöögi ajal (pikk lõunasöök oli, ütleb Ingrid) tegigi ta otsuse kandideerida.

Kui Ingrid otsusest kodus rääkis, kortsutas abikaasa kulmu ja ütles, et tema igatahes Ingridi poolt ei hääleta. „No et ma ei ole niigi üldse kodus ja nüüd siis üks asi veel,” selgitab Ingrid. Skeptiline oli ka Ingridi ema, kes mureseb, et tütar võtab liiga palju ette ja kuidas ta jõuab. Ingridi vanem tütar ütles, et okei, emme, mis seal ikka.

„Eks see kandideerimine tuli kõigile üllatusena, aga ega see nii väga suur asi nüüd ka ei ole, lihtsalt ühe eluetapi üks osa. Mul on selline filosoofia, et asjad lähevad nii, nagu nad minema peavad, ja kui tuleb midagi uut, siis tuleb see vastu võtta, sest järelikult on see vajalik,” ütleb Ingrid.

Ingrid Kesler

- 52aastane Haapsalu kultuurikeskuse majandusjuhataja, kõrgharidus.
- Abielus, kaks täiskasvanud tütart, üks lapselaps.
- Elab Taeblass
- Kandideerib Lääne-Nigula vallas

Ella Vallimäe

- 53aastane Noditoa müüja, keskkaridus.
- Abielus, kolm täiskasvanud tütart, kaks lapselast
- Elab Paralepas

Eva Makienko

- 45aastane Haapsalu kolledži kompetentsikeskuse direktor, kõrgharidus
- Abielus, kaks poega
- Elab Haapsalus

Otsus kandideerida ei ole Ingridi elus mitte midagi muutnud. Erakonna tellitud 50 visiitkaarti ja 15 pastakat on tal kodus kapi peal virmas ja Ingrid ei tea veel, kas ja mida ta nendega teeb. „Aga ilus pastakas on, metallist ja soliidne, minu nimega ja puha, aga jaganud ma neid pole.” Kokku on lepitud, et kohtumistel rahvaga pannakse visiitkaardid ja pastakad laua peale ja siis see, kes tunneb huvi, ise võtab. Seni pole ühtegi kohtumist olnud, aga riburada nad tulevad. „Äkki kolm,” ütleb Ingrid.

„Ükselt uksele sa käima ei hakka?” küsin. „Ei!” ütleb Ingrid resoluutselt ja kordab siis: „Ei-ei-ei!” Ingridit hirmutaski alguses kõige rohkem just see, et peab hakkama ennast kiitma, midagi tegema, et teda valitaks, aga Ingrid leiab, et huvi ei saa tekitada agressiivsusega.

Küsin, mis Ingrid arvab, kui palju ta hääli saab. „Seda ma ei tea,” ütleb Ingrid ja lisab siis: „Mind tuntakse küll, seda ma tean!”

Ingrid tahab väga volikokku pääseda. „Ehk õnnestub,” ütleb Ingrid, „aga kui ei õnnestu, ei juhtu ka midagi.”

Mitte kunagi varem pole Ingrid mõelnud, et ta võiks kohalikus poliitikas kaasa lüüa. „Ei-ei-ei!” ütleb Ingrid. Aga varem ei olnud tal mõisat kah.

Ella Vallimäe toetab abikaasat

Ella kohta ei saa öelda, et ta satust kandideerima kuidagi kogemata. Ella nimelt on abielus EKRE liikme Toomas Vallimäega, Ridala poliitiku, volikogu liikme ja endise esimehega. Küsimusele, kas abikaasa veenis teda kandideerima, vastab Ella, et natuke küll, jah. „Kuidas ta veenis?” küsin. „Küsis, kas ma prooviksin,” ütleb Ella.

Kohe Ella nõus ei olnud ja võttis mõtlemisaega, aga kuna ta abikaasa ja EKRE põhimõtteid jagab, siis ta nõustus. Nii kandideeribki ta Haapsalus EKRE nimekirjas. Ella ise erakonda ei kuulu.

EKRE põhimõtetest on Ellale kõige südamelähedasemad perekonnasuhted, mis peavad olema paigas: et oleks ikka ema ja isa, naine ja mees, mitte kuidagi teistmoodi. Perekonnasuhted, ütleb Ella, kipuvad viimasel ajal ikka väga loksuma. Ella on ka seda meelt, et suurendama peab sünni- ja ranitsatoetust, nagu EKRE on lubanud.

Küsin, kas Ella pole poliitiku abikaasana kunagi varem kandideerimise peale mõelnud. „Mite eriti,” ütleb Ella.

Ellal on tuhat visiitkaarti, need trükkis erakond. „Tuhat?!” imestan. „Ma võin eksida, võibolla oli viissada,” ütleb Ella.

Ella töötab Noditoas, see on Haapsalu taskasutuspood, ja visiitkaardid on tal leti peal.

Rahvaga kohtumisi ei ole seni olnud. Rahvaga kohtub Ella Noditoas nagunii. „Kas küsivad valimiste ja kandideerimise kohta ka?” pärin. „Mõned küsivad, mis mu number on,” ütleb Ella. „Küsid muud ka?” – „Ei-ei, numbrit küsivad ja ütlevad, et hääletavad minu poolt, aga üldiselt ei küsita midagi. Neid erakondi on ju nii palju, ei osata otsustada, keda valida.”

Midagi halba kandideerimine kaasa toonud ei ole, midagi head ka mitte. „Lihtsalt põnev on. Eks see põnevam aeg ole veel ees. Seni ei ole olnud kiirem ega teistsugusem,” ütleb Ella.

„Mis te arvate, kuidas te valimispäeval end tunnete?” küsin. „No natuke närviliselt ikka,” vastab Ella.

Eva Makienkot kutsus kandideerima linnapea

Kui Eva ema kuulis, et tütar kandideerib Haapsalus Urmas Suklese nimekirjas volikokku, hüüa-

Ella Vallimäe kandideerib EKRE nimekirjas koos abikaasa Toomasega Haapsalu volikokku.

Eva Makienko kaalus pikalt, enne kui nõustus kandideerima.

Ingrid Kesler tahab Lääne-Nigula volikogus mõisa asja ajada.

tas ta: „Poliitika! Kas sa tõesti tahad sinna?”

Eva polnud kunagi varem tundnud tarvidust või tungi poliitikasse minna. „Aga eks ma ole ju kogu aeg jälginud, mis kohalikul tasandil toimub, juba oma ameti tõttu,” ütleb ta. Eva on Haapsalu kolledži kompetentsikeskuse direktor, Haapsalus sündinud ja kasvanud. See, mida Eva Haapsalus praegu näeb, meeldib talle.

Kui Haapsalu linnapea Urmas Sukles ei oleks helistanud, ütleb Eva, siis ei oleks ta kandideerimas. Kohe Eva nõusse ei jäänud, ütles, et tuleb-vaatab-kuulab, mida see valimisliit HaRi siis endast kujutab. See, mida Eva nägi, meeldis talle.

„Et panigi 40 inimest programmi kokku, mitte üks-kaks,” ütleb Eva. Programm hakkas juba ilmet võtma, kui Eva otsustas, et lööb kaasa, ja andis Fra Mares ühel koosolekul allkirja, et kandideerib. Eva abikaasa ütles, et mingi ja vaadaku Eva siis, kuidas see poliitika käib. Pojad toetasid.

Väga palju ei ole kandideerimine Eva elu muutnud. Tal pole valimiste visiitkaarte ega pastakaid. „Pastakat saab niisama ka osta. Vaevalt et keegi pastaka pärast sind valib. „Palju arvate end hääli saavat?” – „Ma tõesti ei tea. Võiksin ju pakkuda, aga ei paku.” – „Kes valimised võidab?” – „Ma arvan, et meie valimisliidul on päris head võimalused. Äkki HaRi võidab?” – „Mis siis saab, kui te ühtegi häält ei saa?” – „Siis on nii. Mõni mureteb häält pärast. Mina ei murese.”

● SOOMEPOISTE ABISTAJA

Kuidas mu perekond Rootsi sattus

Paljud on minult küsinud, kuidas meie pere Rootsi sattus ja kas me põgenesime Eestist.

JAAN FRANCLIN PERLITZ
ajaloolane

Ei, seda me ei teinud. Me aga sama hästi kui põgenesime Soomest, kuhu minu vanemad olid Tallinnast kolunud 1930. aastate alguses. Et lähemalt selgitada, pean ma kõigepealt viima teid Stockholmi ja 1960. aastatesse.

„Kuule, Perlitz, kus sa oma paadi ehitasid?” Küsimus esitati mu isale Erich Perlitzale ühel neist igakevadistest istumistest põletatud, kääritatud ja destilleeritud jookide taga, pärast seda kui jahtklubi paadid said taas Stockholmi soolast vett maitsta. „Ma ei ehitanud seda ise,” vastas isa. „Ma tellisin selle ühelt Vaasa paadimeistrilt. See ehitati seoses põgenemisega Soomest Rootsi.”

Klubilaua taga jäi väga vaikseks ja ka mina olin täiesti sõnakuul. Ma polnud varem kunagi kuulnud räägivat põgenemisest Soomest, kus ma sündisin. Nüüd oli aasta 1968 ja olin peagi saamas 28aastaseks. Klubi-kaaslaste nõudmisel hakkas isa jutustama.

3000 meest

Pärast Teise maailmasõja lõppu, sügisel 1945, polnud meie pere Soome võimude silmis kuigi heas kirjas. Paljud põgenikuna Soome saabunud eestlased olid juba Nõukogude Liidule välja antud.

Perekond sattus halba valgusse seetõttu, et mu vanemad olid aidanud sõja ajal Soome armees võidelnud eesti poisse; niinimetatud soomepoisse.

Taust on järgmine: sakslastel hakkas sõda 1943. aasta kevadtalvel kiiva kiskuma. Sel ajal olid sakslased okupeerinud muuhulgas ka Eesti ja hakati eesti mehi sundmobiliseerima või saatma Saksamaale tööteenistusse. Eesti meestele loodi oma väeüksus, niinimetatud Eesti leegion, kes saadeti sõdima kaugele Kaukasusse.

Paljud mobiliseeritud mehed tahtsid parema meelega võidelda oma kodumaa eest ning eelistasid seetõttu Soome põgeneda ja vabatahtlikuna Soome armeesse astuda.

Eesti vabatahtlikud hakkasid Soome saabuma 1943. aasta kevadtalvel ja teine suurem kontingent lisandus sügisel. Kui väljaõpe oli lõppenud, oli Eesti vabatahtlike arv Soomes kasvanud 3000 meheni. Neist moodustati oma väeüksus; 200. jala-väeüksus. Neil oli edu lahingutes Karjalas, kus nad väga kriitilistes oludes suutsid Punaarmeele vastu panna.

Pärast sõda sõlmitud Soomele rasketes rahutingimustes oli salajane klausel, et Soome jäänud Eesti vabatahtlikud tuli Nõukogude Liidule välja anda. Suure saladuskatte all aitasid siiski paljud Soome haritlased ja sõjaväelased tervel hulgal Eesti vabatahtlikel Rootsi põgeneda.

Minu vanemad olid ka aidanud neist mitmeid Rootsi ja edasi Kanadasse, USAsse ja Austraaliasse, sattudes sellega ise „musta nimekirja”. Väljaandmine Nõukogude Liidule oleks kahtlemata tähendanud vangilaagrit Siberis ... ja seda parimal juhul.

Rootsi universaalses rahvarõivas tüdruk lipupäeval 6. juunil.

ROB SCHOENBAUM / IMAGO/XINHUA / SCANPIX

Perlitzate pere 1944. aastal. Õde Eva (vasakult), ema Henriette, isa Erich, väike Jaan ja tema risti-ema Amanda Römers.

2 × ERAKOGU

Paat Kalev, mis Rootsi põgenemiseks ehitati.

Isal oli Nõukogude Liiduga juba varem pistmist. Kui Esimene maailmasõda 1914. aastal algas, õppis isa Sankt-Peterburgis ja pani end kohe ohvitserikursustele kirja mõttega, et selleks ajaks,

kui ohvitseriharidus käes, on sõda juba lõppenud. Siin tegi ta aga valearvestuse.

Käimasoleva sõja ajal oli eesmärk kiirkorras ette valmistada nii palju ohvitseri kui võimalik. Nii juhtuski, et isa sattus insenerikompanii ülemena Galiitsiasse ülesandega ehitada jõgede pontoonsildu. Siis algas Venemaal revolutsioon: kõigepealt Kerenski valge revolutsioon veebruaris 1917 ja sellele järgnes oktoobris Lenini sõjaline riigipööre ning kodusõda valgete ja punaste vahel.

Isa oli valgete poolel ja läks Omskisse, kus tema vanemad elasid ja pidasid nahatööstust. Vanaisa mõrvati punaste poolt, isa võeti vangi ja interneeriti.

Lõpuks õnnestus tal põgeneda ja koos oma emaga põgenesid nad Eestisse. Isa oli juba korra põgenenud ja see tähendas, et suure tõenäosusega oleks teda raudse eestriide taga oodanud surmanuhtlus.

Teisisõnu, olid mõjuvad põhjused, miks ta nüüd koos perega Rootsi tahtis minna. Aga kuidas? Tasapisi tekkis mõte põgeneda paadiga. Vaasast risti Botnia lahte teisel kaldal asuvasse Umeåsse ei paistnud kaardi järgi pikk maa. Saarestikud on ju peaaegu kõrvuti. 32 meremiili pikkuse merereisi peaks 7,5 sõlmese kiirusega läbima 5 tunni-ga... Kui otse minna.

Vaasa kandis oli mitmeid paadimeistreid ja koos ühega neist plaaniti paadiehitust. Paat pidi turvaliselt toimetama üle vee ühe perekonna – kaks täiskasvanut ja kaks last –, lisaks veel nii palju vara, kui oli võimalik kaasa võtta. Sellest sai 7,5 meetri pikkune klinkerplangutusega avamerealus. Väike võõritekk, ruhv, suur avatud kokpit asjade jaoks, väike pealisehitusega lastiruum ahtris ja reeling ümber aluse.

Paat liikus kahesilindrilise 6–8 hobujõulise petrooleum-mootoriga.

Mootori käivitamiseks kasutati bensiini ja kümne minuti pärast, kui mootor oli soe, sai selle ümber lülitada petrooleumile. Kütusepaagid paigutati laeva keskkoha. 15-liitrine bensiini jaoks pakpoordis ja 25-liitrine fotogeeni oma tüürpoordis. Meie uhkus sai nimeks Kalev.

Teine kodu

Meie põgenemine muutus aga ümberasumiseks, sest saime Rootsi kolida legaalselt. Pärast kahepoolset kopsupõletikku oli isa taastunud Stockholmis oma vanema venna, professor Harald Perlitz juures. Viimane ei usaldanud sõjajärgset Soome välispoliitikat ja nõudis kangekaelselt, et isa koos perega Rootsi koliks. Ajalehes Stockholms Tidningen oli kuulutus, kus otsiti Smålandis asuvasse vabrikusse koosnerit. Isa kandideeris ja saigi selle töö.

Töökoha olemasolu tõestava paberiga oli lihtsam saada tervele perele sissesõiduluba Rootsi. Raskem oli Soomest väljasõidu loaga. See nõudis mitmeid käike ametiasutustesse ja bürokraatiaveskid jahvatasid aeglaselt ka sel ajal. Me ei peaks valju häälega rääkima altkäemaksust, kuigi nii mõnigi rahatäht vahetas omanikku, et veskid kiiremini käima panna. Mais 1947 astusime Vaasas öisesse rongi, et jõuda Turust väljuvale reisilaevale S/S Wellamo. Stockholmi jõudsimine 9. mail 1947.

Mõelge, minu vanemad sündisid eestlastena Tsaari-Venemaal, 1919 said neist Eesti kodanikud, 1935 Soome kodanikud. Rootsi kodakondsuse sai pere 1954. Pole paha. Nüüd, kui istun ja võtan Tallinnas Viru tänava väliterrasil ühe õlle, on raske ette kujutada, kuidas isa väikese poisina 117 aastat tagasi jooksis siin paljajalu, et minna McDonald'i vastas asuvasse majja külla vanaisale, kellel oli Vana-Turul väike vabrik.

Aga mis sai Kalevist? Jah, paat sai valmis järgmiseks kevadeks ja üks tuttav viis selle üle lahe Umeåsse ja sealtn rannikut pidi alla Gävlesse. Gävles laaditi Kalev raudteevagunisse, et toimetada see raudteed mööda meie juurde, kes me elasime looduskaua järve ääres. Selle paadiga on järvel koos sõprade ja tuttavatega tehtud sõite kuni 1953. aastani, mil lõplikult Stockholmi kolisime. Sealgi oli Mälareni ääres imeline saarestik.

1960. aastatel oli Kalev juuni algusest oktoobri lõpuni rohkem või vähem mu teiseks koduks. Aastate jooksul tegin ma mitmeid pikemaidsi reise Ahvenamaale ja Turgu ja korra ka Helsingisse. Sõidetud on ka Östergötlandi ja Smålandi saarestikus ning külastatud ka Gotlandi ja Ölandit. Jah, Kalev oli unistus.

TOPAUTO

AS Topauto on Eesti kapitalil põhinev ettevõtte aastast 1994. Oleme täisteenusautomaja ja esindame viit automarkit: Seat, Hyundai, Suzuki, Isuzu ja SsangYong.

AS Topauto otsib oma meeskonda autotehnikut

Oled sobiv kandidaat, kui sul on

- erialane haridus ja töökogemus selles valdkonnas,
- oled kohusetundlik,
- sul on B-kategooria juhiluba ja valdad eesti keelt.

Omalt poolt pakume

- tasuta majutusvõimalust Tallinnas töökoha läheduses,
- tänapäevaseid töötingimusi ja meeldivat kollektiivi,
- täienduskoolitusi ning sportimisvõimalusi.

Pakume hea töö eest väärilist tasu.

Oma elulookirjeldus või CV saada aadressil kart.parbo@topauto.ee. Ootame sinuga kohtumist!

AS Topauto, Sõpruse pst 18c, 10615 Tallinn, telefon 667 5500, www.topauto.ee

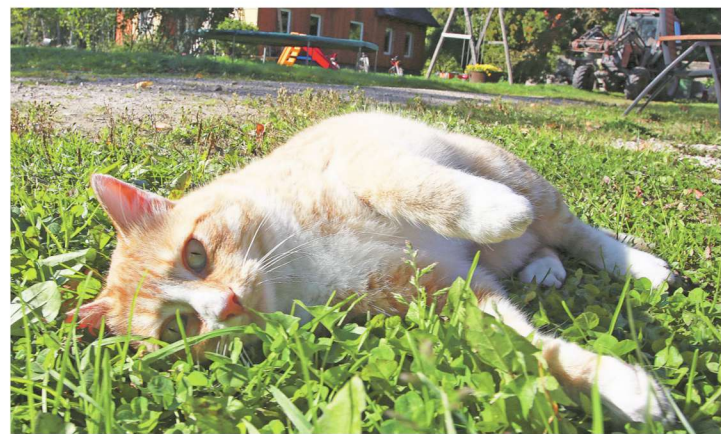

Tiit Mansberg toetub kiviaiale, mis ulatub kaugele. Taamal käib elumaja vooderdamine.

3 × ARVO TARMULA

Siin saab leiba küpsetada ja kaminasooja nautida.

Äksi nõia kass Kulla-Kalli naudib päikesesooja.

● AUHINNATUD TALUNIK

Isa ees, poeg järel ehk Kuidas sünnib mahemajandus

Nädalapäevad tagasi Eesti parimaks mahetootjaks nimetatud Tiit Mansberg peab Läänemaal Kivikülas Lauri-Jaani talu.

AIVO PALJASMAA
info@le.ee

„Tegelikult püüad mõista protsesse, mis mullas ja taimes toimuvad, ja et umbrohi ei kasvaks üle pea,” selgitas Mansberg mahepõllundust. „Mittelooduslikke, keemiliselt toodetud aineid me ei kasuta. Kasutame aga näiteks baktereid, mis põhku lagundavad. Kombain purustab põhu põllul ja me pritsime bakterid peale.”

Parimaks väetiseks peab Mansberg loomasõnnikut, mida ta saab oma 45pealiselt lihaveskarjalt. „Talvel hakkab jälle lugema ja uurima materjale looduslike väetiste kohta. Taimekasvu toetavaid preparaate toodetakse aina rohkem ja see on arenev majandusharu. Venemaal ja Ukrainas tehakse suuri edusamme. Preparaadid tugevdavad taime juurestikku, muudavad põuale vastupidavaks. Kõik kokku annab suurema saagi.”

Küünist sai koolituskeskus Läänud pühapäeval sagis Lauri-Jaani talu sügispäikeselisel õuel paar ehitusmeest, kes eluhoonele uut vooderdust panid. Pere-mehe kõige noorem pojanaakmann püüdis tähelepanu võita jalgrattaga tiirutades ja lohinal jalgrattaga tiirutades ja lohinal

mina juhin OÜ Lauri-Jaani ja OÜ Laja tegevust.”

Talus elavad ka ema, kes olla eluaga toimetanud ega oska nüüdki teisiti, ning isa õde. Isa suri kolme aasta eest. Talutöödel abistavad kolm sulast.

„Palju aitab Raido Raba, kes on mahepõllunduse spets. Meil on temaga asjad pooleks, näiteks tehnika,” ütles taluperemees.

Põllumasinate jagamine tekitab vägisi mõtte, et see pole nagu eestlase moodi, sest tavaliselt kiputakse oma küla mehes ikka vingameest nägema.

● „Elame talviti Tallinna lähedal Viimsis, aga suviti tulevad kõik kolm last maaelu nuusutama.”

Naabertalu Lauri-Antsu pere-mees Jaak Sünt, kes Tiidule onu, ei ole sugulase kohta aga kiidusõnadega kitsi: „Tasakaalukas, ettevõtlik, abivalmis ja väga töökas. Isegi liiga töökas, kui ikka tervis vastu peaks. Aga tervislik elulaad algab suuresti mahepõllundusest ja selles asjas on Tiit põhimõtteline. Oskab hästi eurotoetust kasutada.”

Jaak Sündiga rääkis hiljem telefonitsi, aga Tiit Mansbergiga olime tol päeval jõudnud lam-baaria teha. See on küll tühi, 70 utest pole kedagi näha.

„Diiva on nendega metsa läinud,” ütles Mansberg lammaste ja neid valvava koera kohta. Eemal põõnub päikese käes punane kass. „Äksi nõia käest toime, nimelt on Kulla-Kalli ja püüab hästi hiiri. Emame,” märkis Mansberg.

Viimasel ajal on lambaid kimbutanud šaakalid, kes tulevad aina lähemale. Viimase ute murt-sid nad elamisest kümne meetri kaugusel.

„Lihaveiseid pean endises pae-kivitehases, ka tehnika on suuresti seal,” näitas Mansberg. „Videovalve on üleval,” lisas ta.

Vargusi juhtub ikkagi. Nelja aasta eest pandi pihta traktor T40. „Naaberküla poisid viisid traktori Rapla kanti metsa, sealt saime kätte. Kütust on varastatud, aga üldiselt on siiski rahulik kant.”

Mansbergi põhirõhk on viljakasvatusel, loomakasvatust on selle kõrval vähemtähtis. Põllumaid on tal 200 hektari piires, koos rohumaadega 300 hektarit talust viie kilomeetri raadiuses. „Jahu tahan oma toorainest jahvatada,” rääkis Mansberg. „Kavandan sellesse oma aega ja ressursse kõige enam, tulevikus loodan sellest kõige rohkem tulu saada. Köögi- ja puuviljakasvatust nõuab liiga palju käsitööd ja on aeganõudev, see oleks kõrvalharu.”

Heinategu läks sel aastal üsna valutult, sest Kivikülas pidas kuiva ilma.

„Kiviküla on vana kalurite küla ja mereni on siit pool kilomeetrit. Oma hinges olengi ma võib-olla kalur, mul on paat ja võrgud, aga tänava pole ma veel merele jõudnud,” muigas auhinnatud talunik.

Võta nüüd kinni, teeb ta nalja või räägib tõsiselt. Põllundusest rääkides toob ta samuti teisi esile, kiites eelkõige isa, aga ka vanemat venda ja naabrimehi. Lauri-Jaani talu on Mansbergi suguvõsale kuulunud ligi pool-

teist sajandit. 1933. aastal löödi talu kaheks ja kõrvale tekkis Lauri-Antsu.

„Tegelikult elasime Paliveres, seal lõpetasin algkooli; järgnesid Taebla keskkool, Noarootsi gümnaasium ja tehnikaülikool,” meenutas Mansberg oma kooliaastaid. Isa vanemad elasid Lauri-Jaanil ja 1989. aastal otsustas isa hakata siin mahepõllundust arendama. Tollal oli see ümbruskonna rahvale ootamatu samm. Isa hakkas lehma pidama ja vilja kasvatama.”

Mansberg meenutab tööaastaid Tallinnas Eesti Telefonis ja EMTs, kus ta tegi põhiliselt paberitööd, aga 2012. aastast pühendus ta ainult talutööle.

„Eks ma enne olnud ka suviti siin, aga traktorirooli isa mind ei lubanud,” rääkis Mansberg. „Tuliseid vaidlusi pidas isa oma vanema poja Margoga, kes on nüüd Jõgevamaal talunik. Minule jäid juurviljad, pidin vagusid rohima.”

Eluhoonesse on plaanis rajada majutuskeskus kuni 15 voodikohaga. „Pidutsajaid me ei oota, küll aga peresid ja huvilisi, kes tahavad tutvuda mahemajandusega. Üldse inimesi, keda huvitab looduskeskond.” Õue piirav pikk kõrvalhoone on samuti uue rookatusena nagu elumajagi.

„Endine küün ja laut, mille võtsime maani maha, valasin koos isaga uue vundamenti. Vennad Margo ja Heigo olid ka abiks,” rääkis taluperemees. „Nüüd on siin koolituskeskus –

siin toimuvad kokkusaamised teiste põllumeestega ehk õppepäevad PRIA raames. Maheklubi konsulendid valivad õppepäeva.”

Astume hoonesse, kus esmalt torkab silma ruumi keskel asuv ahi ja kamin. „See on kuppelpitsaahi, tehtud segasavist ja põhust. Selle küljes on aga inglise stiilis Rumfordi kamin. Sepise tegin ise,” näitas Mansberg.

Peremees küpsetab selles ahjus leiba. Ka ruumis kõrguv lam-banahkade hunnik on omatoodang.

Parim väetis on sõnnik

„Hoone ehitasime peamiselt taaskasutatavast materjalist: savikrohv, roomatid, vanapaberist tehtud soojustus, kohupiimavärv. Männipuust laetad on tumeda õlle või kaljaga, seejärel värvimullaga üle tõmmatud. Kõik lähtub looduslähedastest eluviisist ja mõtlemisest.”

● „Kiviküla on vana kalurite küla ja mereni on siit pool kilomeetrit. Oma hinges olengi ma võib-olla kalur.”

Edasi köögiruumidesse astudes paneb imestama kastides olevate kartulite, sibulate ja porgandite suurus. Kahtlustasin kunstväetise kasutamist, mille peale näitab peremees ruttu rööviku näksitud Laura kartulihülglast. „Keemiliselt aretatud mugulat ei näksiks keegi,” kinnitas Mansberg. „Loomasõnnik on kõige õigem väetis.”

Köögis toimub ka jahu pakendamine. Edasi lähemegi sa-

ja meetri kaugusele ühe suure hoone nurgas asetsevat veskit uuendama.

„Eile tegin viimase laari, nüüd läheb veski remonti,” seletas Mansberg.

Veski müttamine pidavat olema ühe mehe töö. „Palju müra ja tolmu,” kirjeldas talunik. „Peab ettevaatlik olema, et viljad segamini ei läheks. Eile läbi trumli nelja sorti vilja.”

Nisu oli sel aastal maas 40 hektarit, rukist 17, otra 19. Umbes 30 hektarit tatart on veel suuresti koristamata. Mansberg kiitis speltanisu, mida oli tal 26 hektarit.

„See on ürgnisu, millest aretati tänapäeva sordid, eelkõige saianisu. Ürgnisu toiteväärtus on suur, ta sisaldab rikkalikult kiudaineid. Saab saia ja kooki,” rääkis talunik.

Jalutasime mööda kuusehe-kiga piiratud rohumaad. Sinna kavatseb peremees tuleval aastal üles panna 60 päikesepatareid, et ise voolu toota ja ülejääk Imatra Elektrile maha müüa.

Pikad põllukiviaiad on PRIA rahaga rajatud, nende kogupikkus ulatub kahe kilomeetri-ni. „Onu Hans ehitas, mina olin abiks,” selgitas Mansberg.

Lõpuks ei saa ma küsimata jätta, kui palju peatselt 42aastaseks saav taluperemees kõigest sellest rõõmu tunneb ja kas ka romantikaks aega jääb.

„Romantikat käime mõnikord naisega mere ääres jalutades otsimas, aga rõõmu... miks ma sellega üldse tegelema hakkasin. Isa Aavo ja ema Maie alustasid selle kõigega, ei saa ju ometi pooleli jätta,” ütles Mansberg.

Tekst Aidi Vallik

Pilt Ott

lastekas

LINDA KINNAS

LASTEAEDA TULLES LINDA

KAOTAS ÄRA OMA KINDA.

TA EI TEADNUD, ET TA KINNAS

NÄITEKUNSTI KÕRGELT HINDAS.

KINNAS OLI OTSUSTANUD

PÕGENEDA TULISTJALU

LINDA JUUREST HOOPIS ÄRA,

TEATRILAVA TÄHESÄRRA!

KINDAS PULBITSES TALENT.

MIS OLI ROHKEM VÄÄRT KUI SENT!

NÕNDA LINDA JÄLLE KOHTUS

KINDAGA KORD TEATRIÕHTUL,

VAIMUSTUSEST SUU JÄI LUKKU –

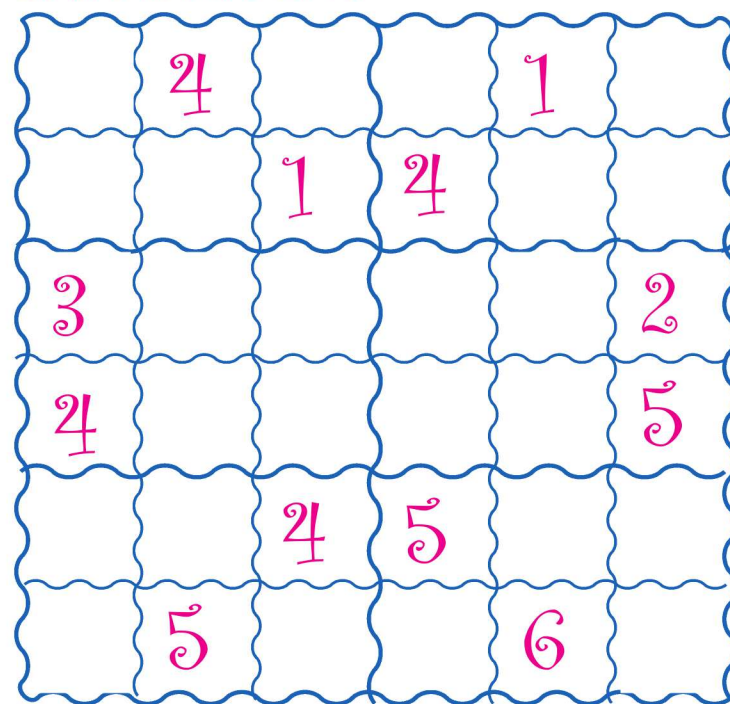
KINNAS OLI KÄPIKNUKUKS!

TEGI VAPUSTAVA ROLLI,

MÄNGIS VÄIKEST MEREKOLLI!

LASTESUDOKU

KINOFILM

Kui India päritolu 24aastane Abdul Karim (Ali Fazal) sõidab Inglismaale vanaldase kuninganna Victoria juubelpidustustele, et anda üle monarhiile pühendatud tseremoniaalne münt, saab ta oma suureks üllatuseks Tema Majesteedi heasooiviku tähelepanu osaliseks. Pikkaest valitsusastatest väsinud ja õukonnaelu piirangutest blaseerunud Victorias hakkab aina enam tärkama vastuseis tema rangelt reglementeeritud elu ahistatavuse suhtes ning ning ünnib kuninganna ja põneva siira võõramaalase vahel soe usalduslik liit. Mida enam Victoria kiindumus Abdul'i vastu kasvab, seda enam hakkab võimas valitsejanna vaatama muutuvat maailma värске pilguga ning leiab endas taas lihtsa inimlikkuse võlu. Abdulist saab Victoria Munshi – urdu keele õpetaja, vaimne nõustaja ning andunud sõber. Mõistagi tekitab juhitamatu võõramaalase kiiresti kerkiv positsioon ja tohutu mõju kuningannale äärmist umbusku ja ebakindlust kuninglike pereliikmete seas ning õukondlik sisering asub otsima võimalusi seda liitu hävitada.

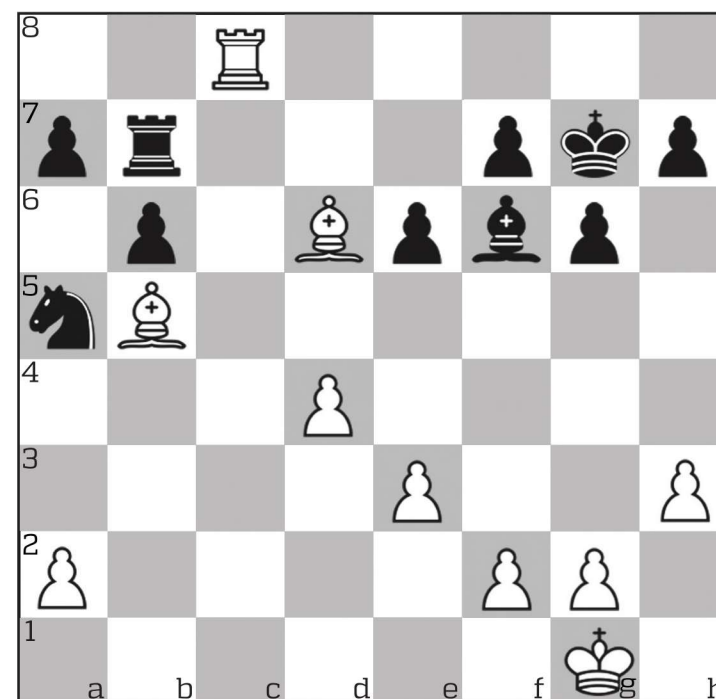
1. oktoobril kell 15; 2. oktoobril kell 19; 3. oktoobril kell 19 Haapsalu kultuurikeskuses. Pilet 4 €. Alla 12 a mittedsoovitav!

„MÄSSAJA RUKKIS“

20. sajandi keskpaiga New Yorgis toimuv biograafiline film jutustab J. D. Salingerist ja näitab, kuidas ta leidis inspiratsiooni, loomaks Ameerika klassika „Kuristik rukkis“. Film heidab valgust sündmustele, mis kujundasid noort kirjanikku, ning talle mõju avaldanud inimestele, keda ta edu taga ajades kohtas – eeskätt ta mentorile Whit Burnettile (keda kehastab telesarjast „Kaardimaja“ tuntud Kevin Spacey). Juhendaja ja töökaaslaste pideva toega (ja Holdeniga alati enda kõrval) suudab Salinger end suu- rimad takistused ületada, alates murtud südamest koletu sõja pikaajaj- liste mõjudeni. Viimaks avaldab ta romaani, mis talle kuulsust toob. Kirj- andusmaastikul edu saavutamise kõrval näeme ka, kui vaevarikas võib loomeprotsess olla ning kuidas Salinger maksab oma kunsti eest väga kõrget hinda. Film keskendub kunstilise väljendamise poole püüdlmisele- le ja näitab, kui kaugele kire nimel minnakse, ühtlasi on see lugu J. D. Sa- lingeri meistriteose valmimisest.

1. oktoobril kell 17.15; 4. oktoobril kell 19; 5. oktoobril kell 19
Haapsalu kultuurikeskuses. Pilet 4 €. Alla 12 a mittedsoovitatv!

MALE

LP RISTSÕNA- JA MALELAHENDAJAD

Eelmise nädala vastused: Vfxg3+; Kh2; Lxh4#.

Matt kolme käiguga.

Leidke tänasest ristsõnast lahendus vastuse realt.

Eelmise nädala vastus: tiir piki riigipiiri; riiklik visiit.

Lahendusi ootame hiljemalt järgmise nädala reedeks aadressil

reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu. Septembris õigesti vastanute vahel loositakse välja Lääne Elu meeneid.

[illegible]

2. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Maahommik
12.35 Eesti lipp ümber Islandi
13.05 Unustatud maitsed
13.35 Punane sekund
14.05 Meie maailm
14.55 11 000 aastat hiljem
15.40 LIVEstonia
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Osoon
20.30 Meie Eestid
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Kui relvad vaikivad
23.10 Lõksus – tapja meie seas
00.05 Ringvaade
01.08 ERR.ee uudised

06.15 Armastuse maitse
07.05 Alvin ja koopaoravad
07.35 Looney Tunes
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.05 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 KMD Klubi
13.00 Roaldi nädal. Jaak Joala lummuses
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladektektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Köök
20.30 Kodutunne
21.30 Nukumaja
22.30 KMD Klubi
00.00 Kuum pirukas. Klassikokkutulek
01.55 Galileo
03.10 Reporter
04.00 Aasta hitid 2016
05.45 Tupiktänava mehed

06.15 Winxid
06.40 Transformerid.
Päästerobotid
07.05 Käsna-Kalle Kantpüks
07.30 Saatuslik valik **08.25** Minu köök on parim **09.25** Üllata Eestit!
09.55 Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Su nägu kõlab tuttavalt **15.00** Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed. Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Kuuuurija **21.00** Hüpnosisöör **21.30** Merivälja **22.30** Galaktika valvurid **01.00** Sherlock New Yorgis **01.50** Moodne perekond **02.15** Merivälja **03.05** Kuuuurija **03.55** Hüpnosisöör **04.20** Seitsmesed. Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25** Üheotsapilet

07.00 Yoko **07.10** Karusmarjad metsikus looduses **07.35** Oktonaudid **08.00** Susapusa Okidos **08.10** Lola Pikk-kõrv **08.15** Lastetuba **08.30** Pipi, Pupu ja Rosmary **08.35** Prügihunt ja Superjanes **09.00** Ringvaade **10.00** Paks boss **10.50** Punane varietee **11.50** Teadlaste öö 2017 **12.23** ERR.ee uudised **15.30** Koolitants 2012 **15.55** Papist poisid **16.00** Lastetuba **16.15** Loomaaiate tee **16.40** Rütlet Rooste **16.40** Milý murrab pead **16.50** Džungliraamat **17.00** Mina ja Miia **17.25** Beni ja Holly väike kuningriik **17.35** Mukk ja Tšavapa **18.45** Vahva Roosi **18.00** Džungliässad **18.10** Zou **18.20** Pipi, Pupu ja Rosmary **18.30** Lastetuba **18.45** Oktonaudid **18.55** Uus Tase **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Eesti lood **20.00** Maahommik **20.45** Elu allpool nulli **21.30** Kultuuriuudised **21.35** Plekktrummi **22.20** Tuhk ja teemant **00.05** Eesti TOP **7 00.58** ERR.ee uudised

3. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.55 Hommik Anuga
13.05 Osoon (subtiitritega)
13.35 Välisilm
14.10 Andestuse vaevaline tee
15.00 Hetk ajaloos
15.10 Ajavaod
15.40 Setod
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
19.45 Valimisstudios
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 OP
22.10 Armastus Berliinis
23.00 Plekktrummi
23.45 Ringvaade
00.32 ERR.ee uudised

06.15 Armastuse maitse
07.05 Alvin ja koopaoravad
07.35 Looney Tunes
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.05 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Nukumaja
12.30 Kodutunne
13.30 Köök
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladektektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Radar
21.00 Krimi
21.30 Siberi võmm
22.30 Lucy
00.30 Salsa-äss
02.20 Nuuskija
03.15 Reporter
04.05 Kümneni suurimad muusikahitid **05.45** Tupiktänava mehed

06.15 Winxid **06.40** Transformerid. Päästerobotid **07.05** Käsna-Kalle Kantpüks **07.30** Saatuslik valik **08.25** Minu köök on parim **09.25** Hüpnosisöör **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Kuuuurija **12.55** Merivälja **13.55** Súdameasi **15.00** Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed. Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Lillepood **20.30** Suletud uste taga **21.30** Padjaklubi **22.30** Riskikuller **00.25** Kutsuge Cobra **01.11** 35 Lillepood **02.00** Padjaklubi **02.55** Suletud uste taga **03.50** Lillepood **04.20** Seitsmesed. Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25** Súdameasi

07.00 Zou **07.10** Džungliässad **07.20** Beni ja Holly väike kuningriik **07.35** Vahva Roosi **07.45** Mily murrab pead **07.50** Mina ja Miia **08.15** Lastetuba **08.30** Loomaaiate tee **08.40** Pipi, Pupu ja Rosmary **08.45** Oktonaudid **09.00** Ringvaade **10.00** Paks boss **10.50** Plekktrummi **11.35** Eesti muusikavideod **12.06** ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase **15.50** Papist poisid **16.00** Lastetuba **16.15** Loomaaiate tee **16.45** Kosmoselendurid **16.40** Meistrimehed Pat ja Mat **16.45** Džungliraamat **17.00** Mina ja Miia **17.25** Beni ja Holly väike kuningriik **17.35** Mukk ja Tšavapa **17.45** Bobby ja Bill **18.00** Peeter Paani uued seiklused **18.20** Wissper **18.30** Lastetuba **18.50** Lammash Shaun **18.55** Uus Tase **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Lapsed suures spordis **20.00** Mussooniimaad **20.50** Hetk ajaloos **21.00** Meie Aja Kunst **21.30** Kultuuriuudised **21.35** Teel Leninile **22.05** Vabaduspäev Põhja-Koreas **23.45** Eesti TOP **7 00.35** Raamatupood **01.04** ERR.ee uudised

4. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.55 Prillitoos (subtiitritega)
12.50 Täheandamisi
12.55 Hetk ajaloos
13.00 Leiutades Eestit
13.05 Põide, vaikiv tunnistaja
14.00 Meie Eestid
14.30 Teadlaste öö 2017
15.05 Odav spetsialist
15.55 3 hitti
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
20.45 Suud puhtaks
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Suud puhtaks
23.00 Ajavaod
23.25 Minu pere
23.55 Ringvaade
01.00 ERR.ee uudised

06.15 Armastuse maitse **07.05** Alvin ja koopaoravad **07.35** Looney Tunes **08.00** Reporter **09.00** Minu kodu on parim **10.05** Purunenud elud **11.00** Kodus ja võõrsil **11.30** Siberi võmm **12.30** Radar **13.30** Krimi **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Armastuse maitse **16.00** Küladektektiivid **17.00** Minu kodu on parim **18.00** Purunenud elud **19.00** Reporter **20.00** Suur lotokolmapäev. Roosi-de sõda **21.00** Oled jätnud jälje **21.30** Pilvede all **22.30** Naistevangla **23.30** Vahelevõtja. Rängad kuriteod **00.25** Päräpõrgu perekond **00.50** Nukumaja **01.45** Salsa-äss **03.20** Reporter **04.10** Saage tuttavaks **04.35** Hooaeg **05.15** Rooli võim **05.45** Tupiktänava mehed

06.15 Winxid **06.40** Transformerid. Päästerobotid **07.05** Käsna-Kalle Kantpüks **07.30** Saatuslik valik **08.25** Minu köök on parim **09.25** Lillepood **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Suletud uste taga **12.55** Padjaklubi **13.55** Súdameasi **15.00** Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed. Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Me saime lapse **21.00** Võimalik vaid Venemaal **22.30** Lillepood **22.30** Juurdust viivad läbi selgelnägijad **23.35** NCIS kriminalistid **00.35** Top Gear **01.40** Me saime lapse **02.35** Võimalik vaid Venemaal **03.25** Top Gear **04.20** Seitsmesed. Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25** Súdameasi

07.00 Peeter Paani uued seiklused **07.20** Beni ja Holly väike kuningriik **07.35** Bobby ja Bill **07.50** Mina ja Miia **08.15** Lastetuba **08.25** Loomaaiate tee **08.40** Wissper **08.45** Kosmoselendurid **09.00** Ringvaade **09.45** Ilus maa **10.00** Paks boss **10.50** Eesti lood **11.20** Meie Aja Kunst **11.50** Eesti muusikavideod **12.17** ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase **15.50** Papist poisid **16.00** Lastetuba **16.10** Kati ja Mimmu **16.25** Kiisud, edasi! **16.30** Vemba ja Tembu seiklused **16.55** Lola Pikk-kõrv **17.00** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **17.25** Beni ja Holly väike kuningriik **17.35** Susapusa Okidos **17.45** Vahva Roosi **18.00** Džungliässad **18.10** Zou **18.20** Pipi, Pupu ja Rosmary **18.30** Lastetuba **18.45** Päev, kui Henri kohtas...? **18.50** Papist poisid **18.55** Uus Tase **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** 8mm ELU **20.00** Meie maa-ilm **20.55** Leiutades Eestit **21.00** Kapist välja **21.30** Kultuuriuudised **21.35** Veenus karusnahas **23.10** Ohtlik lend **00.10** Kaardimaja **01.02** ERR.ee uudised

5. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.55 Pealtnägija
12.40 Valimisstudios
(subtiitritega)
13.55 OP
14.25 Töörööbikud
14.50 Kapist välja
15.20 Loomaarkt doktor Mertens
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Arktikast Antarktikasse
20.30 Punane sekund
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Eesti parimad ettevõtted 2017. Auhinnagala
23.10 MI
23.40 Üks koorilaul
23.45 Ringvaade
00.50 ERR.ee uudised

06.15 Armastuse maitse **07.05** Alvin ja koopaoravad **07.35** Looney Tunes **08.00** Reporter **09.00** Minu kodu on parim **10.05** Purunenud elud **11.00** Kodus ja võõrsil **11.30** Pilvede all **12.30** Oled jätnud jälje **13.00** Suur lotokolmapäev. Roosi-de sõda **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Armastuse maitse **16.00** Küladektektiivid **17.00** Minu kodu on parim **18.00** Purunenud elud **19.00** Reporter **20.00** Suur komöödiaõhtu **21.30** Kiired ja ilusad Gruusias **22.30** Töövari **00.30** Lucy **02.10** Naistevangla **03.00** Vahelevõtja. Rängad kuriteod **03.45** Päräpõrgu perekond **04.10** Reporter **05.00** Pilvede all **05.45** Tupiktänava mehed

06.15 Winxid **06.40** Transformerid. Päästerobotid **07.05** Käsna-Kalle Kantpüks **07.30** Saatuslik valik **08.25** Minu köök on parim **09.25** Võimalik vaid Venemaal **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Me saime lapse **12.55** Võimalik vaid Venemaal **13.55** Súdameasi **15.00** Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed. Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Eesti Selgelnägijate Tuleproov **21.30** Kättemaksukontor **22.35** Kolme-raudne **23.35** C.S.I. Kriminalistid **00.35** Kondid **01.35** Saatanlikud koduabilised **02.30** Kolme-raudne **03.25** Kättemaksukontor **04.20** Seitsmesed. Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25** Súdameasi

07.00 Zou **07.10** Džungliässad **07.20** Lola Pikk-kõrv **07.25** Beni ja Holly väike kuningriik **07.35** Vahva Roosi **07.50** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **08.15** Lastetuba **08.30** Kati ja Mimmu **08.40** Pipi, Pupu ja Rosmary **08.50** Päev, kui Henri kohtas...? **08.55** Kiisud, edasi! **09.00** Ringvaade **10.00** Paks boss **10.50** Teel Leninile **11.20** Eesti muusikavideod **11.49** ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase **15.50** Kriksatrullid. Õpime joonistama **16.00** Lastetuba **16.10** Kati ja Mimmu **16.25** Tuutu ja Potsu **16.35** Karusmarjad metsikus looduses **17.00** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **17.25** Beni ja Holly väike kuningriik **17.35** Susapusa Okidos **17.45** Bobby ja Bill **18.00** Mina ja Miia **18.20** Wissper **18.30** Lastetuba **18.45** Röömutirts **18.50** Must ja valge koer **18.55** Uus Tase **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Õhinapõhised Peruus **20.00** Kasvamise salajane elu **20.50** Vaba tahe **21.20** Tasub teada **21.30** Kultuuriuudised **21.35** Kaardimaja **22.20** Noored kotkad **23.35** Vabaduspäev Põhja-Koreas **01.30** ERR.ee uudised

6. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Suud puhtaks
13.20 MI
13.45 Rahvusvaheline muusikapäev 2017
15.15 Üks koorilaul
15.20 Doktor Martin
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Töörööbikud
20.25 Jah, härra peaminister
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Midsomeri mõrvad
23.10 Minu pere
23.40 Pealtnägija
00.30 ERR.ee uudised

06.15 Armastuse maitse
07.05 Alvin ja koopaoravad
07.35 Looney Tunes
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.05 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Suur komöödiaõhtu
13.00 Kiired ja ilusad Gruusias
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladektektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
19.55 Kuldvillak
20.30 Roaldi nädal. Kui keha veab alt
21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga
23.00 Köök **23.30** Unusta see Sarah Marshall **01.45** Töövari **03.25** Reporter **04.15** Eesti kõige-kõige **04.45** Kodutunne **05.45** Tupiktänava mehed

06.15 Winxid **06.40** Transformerid. Päästerobotid **07.05** Käsna-Kalle Kantpüks **07.30** Saatuslik valik **08.25** Minu köök on parim **09.25** Tulemulle naiseks! **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Kättemaksukontor **12.55** Papad Mammad **13.55** Súdameasi **15.00** Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed. Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Papad Mammad **21.00** Marslane **00.00** Võimalik vaid Venemaal **01.00** Hawaii 5-0 **02.00** Ameerika õudukas **03.00** Võimalik vaid Venemaal **03.50** Papad Mammad **04.35** Seitsmesed. Uudised **05.00** Seitsmesed **05.40** Súdameasi

07.00 Susapusa Okidos **07.10** Beni ja Holly väike kuningriik **07.20** Must ja valge koer **07.30** Mina ja Miia **07.55** Bobby ja Bill **08.05** Kriksatrullid. Õpime joonistama **08.15** Lastetuba **08.25** Kati ja Mimmu **08.35** Wissper **08.45** Tuutu ja Potsu **08.55** Põrsas Peppa **09.00** Ringvaade **10.00** Paks boss **10.50** Kapist välja **11.20** Eesti TOP **7 12.13** ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase **15.50** Kriksatrullid. Õpime joonistama **16.00** Lastetuba **16.10** Kati ja Mimmu **16.25** Tuutu ja Potsu **16.35** Karusmarjad metsikus looduses **17.00** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **17.25** Beni ja Holly väike kuningriik **17.35** Susapusa Okidos **17.45** Kasper ja Emma uued lood **18.00** Mina ja Miia **18.20** Pipi, Pupu ja Rosmary **18.30** Lastetuba **18.45** Naeru-pallid murravad koode **18.55** Uus Tase **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Regi laulab **20.00** Pärismusmuusika lõikuspidu. Etnokulbid **21.00** Vaimus ja ilmas **22.50** Teel Leninile **23.20** Veenus karusnahas **00.58** lugu **00.55** ERR.ee uudised

7. oktoober

07.30 Setod
08.00 Ringvaade
09.00 Üks koorilaul
09.05 Töörööbikud
09.30 ES2Q
10.00 Maahommik
10.45 Önne 13 (subtiitritega)
11.15 Pealtnägija (subtiitritega)
12.00 Punane sekund
12.25 Osoon
12.55 LIVEstonia
13.25 Armastus Berliinis
14.10 Loomaarkt doktor Mertens
15.00 Suud puhtaks

Kirju Buenos Airesest

68.
osa

JÄRJELUT

EIA UUS

Loen eesti keeles Tomás Eloy Martíneze „Püha Evitat“, mis räägib Evita palsameeritud surnukeha logistamisest alguses mööda Buenos Airest, seejärel mööda maailma. Kohati on see vaikukas nagu Tarantino „Vääritud tõprad“, kohati tuleb kaasa elada kirjanikule, kes proovib selle raamatu kirjutamiseks tõde välja selgitada ja jälgi ajab. Järelsõnas selgitab ta, et kuigi ta on truu kogu dokumentaalsele materjalile, mis ta leidis, on tegu siiski romaaniga, kus kirjanik täidab lüngad ja mõtleb juurde. Ta peab vajalikuks seda rõhutada, sest pärast esitrukkki said mõned tema väljamõeldised ajalooliseks faktiks ja nii leidis ta näiteks enda sõnad Evita muuseumi seinalt Eva Peróni tsitaadina. Kirjanik teeb ajalugu.

Võrdlemisi tühjas restoranis istub mu kõrval asuvasse piskesse lauda vana mees, teisele poole kui mina – et mitte istuda mu kõrval, istub ta mu vastu, aga kõrvallauda, mis asub minu pisikesest lauast nii kümne sentimeetri kaugusel.

Praegu, kui ma siin kirjutan, kiikab ta mu märkmikku. Kui loen, üritab väga demonstratiivselt näha, mida ma loen. Proovin teda eirata. See õnnestub sinamaani, kui saabub minu lihatükk, mis on hoolimata mu palvetest, *et por favor, muy pequeño*, siiski kõige suurem grill-liha, mis mulle kunagi serveeritud on. Julgen öelda, et see on poolekilone või rohkem. Vaatan seda jahmunult, mu naaberlauanaaber teeb ka suured silmad, kelner naerab. Kui verise tellisin, küsis kelner, kas olen ikka kindel, ning kui *chimichurri*’t juurde küsisin, muutus ta suhtumine minusse täiesti. Üleolevast turistivihkajast sai omamehelik sulavõi.

Vanamehele saabub väike pudel punast veini, ta pakub mulle ka, sest ei jaksa seda ise ära juua ja siin klaasikaupa ei saa. Ma pakun oma vett vastu ja metalltaldrikult peedialatit, ta ulatab friikartuleid. Räägime kõrvuti laudadest nagu spioonid.

Ta on argentiinlannaga abielus itaallane, kes on elus esimest korda oma naise sünnimaal – aga ilma naiseta, sest see ei kannata nii palju lendusid, kui on mehel

plaanis; ta kavatseb ära vaadata nii veiniregiooni kui pampad kui igikeltsa kui ka kosed.

Kui vastan, et olen Eestist, ütleb ta eestikeelse nime, Eesti. „Teie lipp on valge ja sinine ja must, eks ole? Ma tean seda, sest minu lemmikjalgpallimeeskonnal on samad värvid. Teil on kõige ilusam lipp maailmas.”

„Ma just loen siin raamatut Evitast,” alustan lauset, mille tähtsus seisneb selles, et laip jõudis raamatus just Itaaliasse, kust mu lauanaaber pärit on, ning tõesti vaid hetk enne, kui härra minuga rääkima hakkas, läks tekst osaliselt itaaliakeelseks. Aga ta segab vahele: „Kas sa teadsid, et Evita surnukeha oli aastaid mu kodulinna kalmistul Itaalias! Olin ta hauda seal näinud, ja täna nägin siin, Buenos Aireses! Nagu fänn. Mu ämm peab teda pühakuks ja palvetab tema poole.” See kõlab ideaalselt

● **Nii palju on Argentina mind juba jõudnud muuta, et tahaksin armsale öelda: „Aga sel pole ju mingit tähtsust.”**

kokku raamatu väidetega. Minu üks lemmikasju raamatus oli see, kui laipa peideti Saavedras – siiski on selle salalinnaosal olnud ka pisike roll ajaloo.

Kuna see just parima kohana magustoidu jaoks ei paista, kutsun vanahärra ühest paremast kohvikust jättist ostma. Kui kelner kuuleb, et olen Eestist, lohistab ta meie lauda ühe noore kelneri, kes on Leedust ja kellega me kumbki teineteisele mitte kui midagi öelda ei oska.

Olime rääkinud itaalia-inglise segakeeles, kelneriga hispaania keeles, jättisekohvikusse jõudes sattusin lõpima prantsuse keeles ühe suure perega, kus mees oli end toolidele pikali visanud ja palus endast mööduda, sest tema pere on otsustanud sinna jääda – nad valivad juba tundide viisi, mis maitseid keegi tahab, ega suuda jõuda üksmeelele. Selleks hetkeks, kui minu kord tuleb kohalikku keedukondenspiimakreemi tellida, on mu keel sellest võõrkeelte eksamist sõlmes.

Kallis

Tahes-tahtmata maailmapilt siiski laieneb. Kuigi arvad ju-

ba enne, et oled kuhugi kohale jõudnud, näed asja käigus alati, et oled alles teel, alles teel, alles teel ja pikk maa on minna. Ja pikk maa, mis kunagi otsa ei saa.

Suurem osa, milks ma Eestist ära tulin, olid ju väiklased kitsa silmaringiga inimesed, kes igal võimalikul hetkel enda kibestumist kõigi ümbritsevate peal välja elavad. Küll annavad alluvatele piinlikke ettekirjutusi või kaeblevad, kritiseerivad, öien-davad – kas või bussis, kas või poes, kas või sopalehe interneti kommentaariumis. Hetkel näen, kuidas mu kallis inimene sellise masinavärgi hammasratas-te vahel on, aga suuremal skaalal kui see, millega mina kokku puutusin.

Nii palju on Argentina mind juba jõudnud muuta, et tahaksin armsale öelda: „Aga sel pole ju mingit tähtsust.”

Tsiteerida, et päike tõuseb ja päike loojub ja pole midagi uut päikese all ja kõigest praegusest hoolimata rahvapölv ikkagi tuleb ja läheb ja kõigel sel segadusel, millesse ta nii koledasti tõmmati, ei ole tegelikult mingit tähtsust. Järgneb

KULTUURITEATED

● Tervis ja Sport

Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaeroobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €; R–P 14 €.

Sügisepipakkumine – kohvi-šokolaadimähis 56 €; maniküüri ja pediküüri komplekshooldus 39 €; näomassaaž ja mask 30 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja saunakeskus avatud E–L kl 6–9 (3 €), 13–22 (7–10 €), P 6–9 (3 €), 9–22 (10 €). Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22 (4 €). Täpsem teave ja broneerimine tel 472 4414.

● Tantsuõhtud

Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 30. sept kl 20.30 tantsuõhtu, mängib ansambel Coco. Tel 472 4605, 503 7289. Vt framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. L, 30. sept kl 20 tantsuõhtu, ans Rain Poolen. R, 6. okt kl 20 tantsuõhtu, ans Rain Poolen. L, 7. okt kl 20 tantsuõhtu ans Ragnar & Co. Tulekul 14. okt kl 20 Kalle Sepp ja ansambel Locomotiiv.

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses 1. okt kl 13.30; 4. ja 5. okt kl 17.30 animafilm „Nukatuka metsarahvas“, pilet 3 €. 1. okt kl 15; 2. ja 3. okt kl 19 film „Victoria ja Abdul“, pilet 4 €. 1. okt kl 17.15; 4. ja 5. okt kl 19 film „Mässaja rukkis“, pilet 4 €.

● TEATER

Haapsalu kultuurikeskuses 8. oktoobril kl 13 rahvusoooperi Estonia lavastus „Pipi Pikksukk“. Sülepilet 4 €, sooduspilet 15 €, täispilet 20 €.

● RIIEDE LAOMÜÜK

Haapsalu kultuurikeskuses 1. okt kl 11–13.30 soodne hooajariiete laomüük.

● MÄLESTUSHETKED

Heljo Talmeti 95. sünniaastapäeva tähistamine 30. septembril. Mälestushetked kell 12.30 Haapsalu metsakalmistul; kell 14 Posti tn 4.

● RAAMATUKOGU

Läänemaa keskraamatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt ja kojualaenutuse osakond (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15.

P suletud. Igal laupäeval kell 11 on lasteraamatukogus jutuhoonnik. Raamatulaenutuspunkt sotsiaalmajas (Kastani 7) avatud T 14–17 ja R 11–14. Vaata www.lib.haapsalu.ee.

● KONTSERT

Rahvusvahelise muusikapäeva kontsert 1. oktoobril kell 15.30 Kullamaa kirikus. Publikuga vestlevad ja musitseerivad Andres Uibo (organist, helilooja) ja Ko Bo Chan (kontratenor). Kontsert kõigile tasuta.

● MUUSEUM

Rõude muuseum on 1. oktoobrist 1. maini avatud etteatamisel telefonil 5683 1203. Muuseumis näitus „Silmskoitud esemed“.

● NÄITUSED

Penijõe looduskeskuses fotonäitus Ennu Põldmalt teemal „Linna-loodus (Haapsalu) 2“. Näitus avatud oktoobri lõpuni.

Lasteraamatukogu (Wiedemanni 11) T–R 10–18, L 10–15. Näitus „Eesti otsib leiutajat“.

Haapsalu pitsikeskus (T–R 11–16, L 11–15). Näitus „Pererahvas rõõmustab“ avatud 30. septembrini. Eeva Maide varrastel kootud vaibad.

Maie kunstipood (Posti 2): E–R 10–18, L 10–15 Haapsalu ja Läänemaa kunstnike müüginäitus.

Keskraamatukogu (Posti 3): lugemissaali fuajees Euroopa Komisjoni näitus „Euroopa kultuuripärandi märgis“.

Haapsalu kunstikooli galeriid (Jaani 2) T–R 14–18 ja L 12–16. Tasuta. Majagaleriis: „30 minuti maailm“ Läänemaa kooliõpetajate avatud 30. septembrini. Kaja Liilia Fridolini maalinäitus „Mõtisklused“

avamine 3. okt kell 16.30

Spaahotelli Laine fuajeeväljaku (Sadama 9/11) Ahto Laadoga maalide näitus „Päikest sügisesse“.

Kullamaa kultuurimaja galeriis käsikirjast emakeelse piibli.

Teade ja kuulutus saada aadressil info@le.ee

KULDPULM

50

Palju õnne, Valeri ja Laine Hollo, kuldpulmapäevaks!

Soovivad lapsed Rain, Raavo ja Raili koos elukaaslastega

ÕNNITLUSED

Õnne tänasteks tegudeks, õnne homseteks olemisteks, õnne tuleviku toimetusteks!

Kallist ema ja vanaema
ÕIE RÄLI
õnnitlevad 80 aasta juubelil
pojad Urmas ja Marko predega.

Palivere põhikooli 25. aastapäev laupäeval, 7. oktoobril 2017 kl 11–14 sportlikud ja seltskondlikud tegevused kl 17 kontsertaktus

Pärast aktust tants, koosviibimine.

Eelregistreerimine Palivere PK kodulehe kaudu.

Osalustasu enne 1. oktoobrit 10 eurot, kohapeal 15 eurot.

Osalustasu kanda Lääne-Nigula vallavalitsuse kontole

EE622200221043583266

(Swedbank) või tuua sularahas

Palivere põhikooli sekretärile.

Selgitusse märkida osaleja nimi, lõpetamise aasta ja kindlasti märksõna „Palivere põhikooli aastapäev“.

Lisainfot saab edaspidi kooli kodulehe ja Facebooki kaudu.

ÕIE RÄLI

80

Palju õnne!

Margus, üleaedne

Valimisringkonna nr 1 valimisinfo

Eelhääletamine maakonnakeskuses Posti 3 – Haapsalu kultuurikeskus 5.–8. oktoobril 2017 kell 12–20.

Hääletada saavad kõik Eesti rahvastikuregistris olevad inimesed

Jaoskonnas hääletamine

Valimisjaoskond nr 1 – Posti 3 (Haapsalu kultuurikeskus), tel 5887 3529.

Eelhääletamine 9.–11. oktoobril 2017 kell 12–20.

Eelhääletamise päeval korraldab lisaks eelhääletamisele ainult valija asukohas, kinnipidamiskohas, haiglas ja ööpäevases hoolekandeaustuses hääletamist. Valimispäev 15. oktoobril 2017 – hääletamine kell 9–20.

Saavad hääletada ka valijad, kelle aadressiks rahvastikuregistris on Haapsalu linn.

Valimisjaoskond nr 2 – Kastani 7 (Haapsalu muusikakooli saal), tel 5887 3547. Eelhääletamine 9.–11. oktoobril 2017 kell 12–20 Posti 3 (Haapsalu kultuurikeskus). Valimispäev 15. oktoobril 2017 – hääletamine kell 9–20 Kastani 7 (Haapsalu muusikakooli saal).

Valimisjaoskond nr 3 – Lihula mnt 12 (Haapsalu Nikolai kool), 5887 3565. Eelhääletamine 9.–11. oktoobril 2017 kell 12–20 Posti 3 (Haapsalu kultuurikeskus). Valimispäev 15. oktoobril 2017 – hääletamine kell 9–20 Lihula mnt 12 (Haapsalu Nikolai kool).

Valimisjaoskond nr 4 – Kooli 4, Panga küla, Ridala vald, tel 5887 3579.

Eelhääletamine 9.–11. oktoobril 2017 kell 12–20.

Valimispäev 15. oktoobril 2017 – hääletamine kell 9–20.

Valimisjaoskond nr 5 – Lossi 4, Uuemõisa alevik, Ridala vald, 5887 3593.

Eelhääletamine 9.–11. oktoobril 2017 kell 12–20.

Eelhääletamise päeval korraldab lisaks eelhääletamisele ainult valija asukohas, kinnipidamiskohas, haiglas ja ööpäevases hoolekandeaustuses hääletamist.

Valimispäev 15. oktoobril 2017 – hääletamine kell 9–20.

Saavad hääletada ka valijad, kelle aadressiks rahvastikuregistris on Ridala vald.

Haapsalu linna valimiskomisjon

27.09.2017 otsustas Lääne-Nigula vallavolikogu lõpetada detailplaneeringute menetlused Lääne-Nigula vallas omanike taotlusele (koostamise mittealustamine ja eesmärgi muutumine omanike vahetumisel) alljärgnevalt:

1. Vedra külas Koolipõllu kinnistu üldplaneeringut muutva detailplaneeringu eesmärgiga hoonestuseta maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistu jagamiseks kuni kuueks elamukrundiks.
2. Kadarpiku külas Atsi kinnistu üldplaneeringut muutva detailplaneeringu eesmärgiga elamumaa sihtotstarbega kinnistu jagamiseks ja ühele osale sihtotstarbe (tootmismaa) määramiseks.
3. Võntkülas Välja kinnistu detailplaneering elamumaa sihtotstarbega kinnistu jagamiseks kaheks väikeelamukrundiks.
4. Pälli külas Diare kinnistu detailplaneering eesmärgiga elamumaa sihtotstarbega kinnistu jagamine kaheks väikeelamukrundiks.
5. Taebla alevikus Nurme tn 23 detailplaneeringumenetlus eesmärgiga krundi hoonestusala suurendamine.
6. Kadarpiku külas Ants Laikmaa majamuseumi maa-ala detailplaneering eesmärgiga olemasoleva muuseumikompleksi laiendus: administratiivhoone, parkla, telkimisplatsi, linnuvaatlustorni ja jalgrattateed ehitusala määramine.

Lääne-Nigula vallavolikogu

Trükitud Printallis

Pangakontod

Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031, SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.

Toimetus 473 7222,

kuulutused ja reklaam 473 7111,

e-post info@le.ee

Kodulehekülg: www.le.ee

Peatoimetaja Andrus Karnau

Toimetajad Kaie Iives, Lemmi Kann, Kaie Reiljan, Urmas Lauri, Tarmo Öuema

Reklaam reklaam@le.ee

Küljendaja Tiina Liiv

Korrektor Heli Tammik

Fotograaf Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtja Merilin Sellik

Reklaamitoimetajad Ave Tapner, Alar Birk

Raamatupidaja Vilma Hõövel

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504

Haapsalu, tel 473 7222

MÜÜK

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Autoraadid ja kôlarid. Autoalarimid. Rauduksed. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

Müüa soodsalt sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja boilerid. Paigaldus. Pottsepatööd. Tel 505 4355.

Küttepuidu, kuiv või toores, nii lahtiselt kui ka võrgus. **Kõdusõnnik** 30 kg. Tel 523 8852, 473 3301. Tammaru farm, www.tg.ee.

Kuiv okaspuu 37; toores haab 28; kask 35; okaspuu 30 €/mm. Pikkus 30, 40 ja 50 cm. Vedu 3–7 ja 10 rm kaupa. Tel 516 4278 ja 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid ja kaminapuud ning pakitud turba- ja puidubriketti. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.

Müüa pakitud puidubriketti ja pelleteid koos veoga, soovi korral ladustame. Tel 507 8754, www.briketivedu.ee.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuidu müük (lehtpuu). Pikkus 30 cm, 40 cm ja 50 cm vastavalt ostja soovile. Hind alates 28 €/rm. Tame alates 5 rm. Hind koos kohaleveoga Haapsalu linna piires. E–R kl 9–17. Tel 5668 1436.

Müüa 3 m küttepuid. Kohalevedu. Tel 505 3786.

Sise-, välisvoodri ning põrandalaua ja saematerjali müük. Vedu üle Eesti tasuta. Tel 5373 1117.

Müüa küttepuid. Hall lepp al 28 €/rm, segapuu al 28 €/rm, must lepp al 32 €/rm ja kask al 35 €/rm. Vedu hinnas. Halu pikkus vastavalt ostja soovile. Tel 5666 0431.

Küttepuidu müük (30–60 cm), ka võrkkottides. Soodsad hinnad ja kiire tarne. Helista ja me toome ära. Tel 5457 5571.

Müüa mahetoidukartulit, eri sordid. Infotel 5348 2148 ja 5344 8853.

OST

Lihula antiigiäri ostab parima hinnaga vanavara, kunsti, kulda, hõbedat, märke, rahasid, raamatuid ja muud. Tühjendusostud majapidamisest lõpetamisel. Tel 5691 5347.

Musta ja värvilise vanametalli kokkuost Tööstuse 11, Haapsalu. www.rauaspets.ee. Teave tel 5837 6276.

Vanametalli ost ning olme- ja ohtlike jäätmete vastuvõtt Pühalpää Läänemaa jäätmejaamas. Tõstukauto teenus, metalli lõikamine. E–R kl 9–17, L 9–14. www.feralmet.ee. Tel 5668 1436.

Ostan vanu raamatuid, postkaarte, fotosid, merevaigust ehteid, mööblit, märke, samovare, medaleid, münte, paberraha, maale ja graafikat. Tel 5829 9810.

KINNISVARA

Aarete KINNISVARA Posti 21, Haapsalu, www.aarete.ee

KINNISVARATEHINGUD ja HINDAMINE. Tel 473 4376.

Silvi Merilo – 522 9958
Kairit Merilo – 506 6996

Triovara Halduse OÜ ostab põllu- ja metsakinnistuid üle Eesti. Tel 507 2231.

apslund kinnisvarabüroo Posti 18, Haapsalu.

Võtame müüki teie KINNISVARA. Kokkuleppel kliendiga kohene väljaost. ott@apslund.ee, tel 506 9600.

Ostame põllu-, heina- ja metsamaad. Parim hind. Tel 506 9600.

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Müüa Virtsu alevikus 2toaline ahjuküttega korter teisel korrusel. Hind 5000 €. Tel 5669 3665.

Soovin osta Haapsalus mugavustega 2toalise korteri 1. või 2. korrusel. Tel 5340 4504.

Müüa garaaz Pargi tänaval. 19 m², elektri ja kanaliga. Ukseava kõrgus 230 cm ja laius 245 cm. Kanali pikkus 280 cm, laius 110 cm ning sügavus 100 cm. Hind 5500 €. Kontakt viktorpark@gmail.com.

TEENUS

Elektritööd. Tel 5307 6322.

Matusebüroost, Kooli 4, E–R 9–15, matuseteenused: auto, puusärgid, ristid, pärjad, kimbud, hauakivid ja -plaadid. Tel 473 7210, 514 6239. Matuseteenused Lihulas tel 5373 0448.

Telerite ja elektroonika remonditöökoda Haapsalus Lihula mnt 27 (autobaas). Avatud tööpäeviti 9–18 ja laupäeval 9–14. Tel 473 3055, 5557 4519.

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ohtlike puude eemaldamine ning okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päeva nädalas. Välismaal omandatud pikaajaline kogemus. Soodne hind ja kiire teenus. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Ehitusfirma R&O Ehitus OÜ. Kõik ehitus- ja remonditööd: fassaadid, katused, terrassid, saunad, korrusmajade trepikojad jm. Valmistame, müüme ja paigaldame ka lisaplekke. Tel 5857 5060. www.lihulaehitus.ee.

Tootja Läänemaal valmistab klaasplastist septikuid ja mahuteid. Kae-

ve- ja planeerimistööd kopplaaduri-ga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldusteenus. Tel 5347 7919.

Elav muusika teie mis tahes peole! Teeme sündmuse toredaks ja meelde jäävaks! Tel 501 1696, www.syltament.ee.

Asrex OÜ teeb ehitus- ja remonditööd. Meeldivat koostööd soovides Asrex OÜ. Tel 5622 6716, info@asrex.ee, www.asrex.ee.

Katuseredelite valmistamine. Katuseredelid OÜ. Tel 515 9155.

Professionaalse tekstiilipesuri rent. Pihustiga puhastusseadet saab efektiivselt kasutada polstri puhastamiseks või plekkide eemaldamiseks vaipadelt. Hinna sees pesuvehendit 1 vaiba, 1 diivani ja 1 autosalongi jagu. Päevarent 22 eurot. Info tabiremont@gmail.com.

Hauaääraste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistutööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine ja remont. Rõngaste vahetamine. Tel 557 4792.

Teostame korterite ja majade kõiki sisetöid. Küsi julgelt lisainfot tel 5632 7955.

Korstnapühkija. Plaa OÜ. Tel 55979247. janarplaas@gmail.com

Ehitus- ja remonditeenus. Üldehitajatad ootavad tööpakkumisi ehitusvaldkonda kuuluvatele töödele, korterid ja eramajad. Oma transport ja töövahendid olemas. Küsi hinnapakumist tel 5673 0846.

Plaatimistöödega tegelev firma teostab vannitubade remont ja muid plaatimistööd. Tel 5332 6856, alari.aventera@gmail.com.

TÖÖPAKKUMINE

Talumehe kõrts ootab oma kollektiivi kokka ja teenindajat. Töö aastaringne. Võta ühendust e-postiga talumehe@ehejaehtne.ee või tel 5306 2755.

Vajatakse kokka-klienditeenindajat. Tel 501 9871.

Haapsalu spordikeskus otsib oma kollektiivi puhastusteenindajat. Lisainfo ning kontakt tel 506 5688.

Promenaadi hotelli restoran otsib oma meeskonda restorani teenindajat täistööajaga. Saada oma CV hotel@promenaadi.ee. Tel 473 7250. Sadama 22, Haapsalu.

Kui sulle meeldib suhtlemine, oled kiire ja tahad pakkuda klientidele parimat teenindust, siis ootame Sind kandideerima **teenindajaks restorani Bergfeldt** kollektiivi. Pakume väljaõpet kohapeal, toetavat meeskonda ning võimalust töötada paindliku töögraafiku alusel. Täpsem info telefonil 472 4602. Huvi korral anna endast märku e-postiga sekretar@framare.ee.

Põllumajandusettevõtte otsib oma meeskonda remondioskusega tractoristi. Info telefonil 5650 5879.

METS

PROMETS OÜ ostab metsa- ja põllumaad ning kasvava metsa raieõigust. Tel 5591 9930, e-post info@promets.ee.

OÜ Landeker ostab metsakinnistuid. Tel 511 0415 ja 517 9866.

• Ostame kasvavat ja virmastatud võsa.

• Ostame metsakinnistuid (lagedaks raiutud) ja raieõigusi.

• Eemaldame ohtlikke puid.

E-post info@pjforest.ee
Tel +372 5604 0794
PJ Forest OÜ

Müüa metsakinnistu Lääne-Nigula vallas Vidruka külas. Kat. nr 77601:003:0563. Tagavara 293 tm. Tel 5340 2978.

LOOMAD

HAAPSALU LOOMAKLIINIK
Posti 5. E–R kl 10–18.
Pood E–R 9–18, L 10–14.
Tel 473 5566, 5694 5545.

Müüa küülikud. Tel 5336 4288.

MITMESUGUST

Kaardid ennustavad, helista tel 9001727, kogunud ennustajad 24 t, ka mobiiltelefonilt, h 1,09 €/min.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

REKLAAM

Raja K.T. bio küte

OSTAME küttepuitu, virmastatud ja kasvavat võsa, raieõigust ning metsakinnistuid.

TEOSTAME kraavi- ja põlluservade võsast puhastamist giljotiiniga.

Võta julgesti ühendust telefonil 504 8655 või saada e-kiri info@rajakt.ee
www.rajakt.ee

TEATED

3. oktoobril külastab Läänemaad maaeluminister Tarmo Tamm. Sellega seoses on põllumajandusettevõtjad oodatud Ridala valla saali kell 11. Minister teeb lühikese ettekande ja ootab ettevõtjatel küsimusi.

Elari Saar

IMATRA ELEKTER

ELEKTRIKATKESTUSED

Elektrivõrgu hoolduse ja remondi töttu on elektrikatkkestus:

2. oktoobril kl 9–14 Elmari aj;

2. oktoobril kl 13–14 Liiso aj;

2. oktoobril kl 14–15 Ristil Eha tn (v.a 3), Haapsalu mnt 1, 5, 7, 9, 11, 11a, 13, 15, 17, Heki tn, Tallinna mnt 2–6, Loode 1, 3, Tehase 1, 3, Videviku 1–5.

Loodame teie arusaamisele ja mõistvale suhtumisele.

Imatra Elekter AS

Loe veebis
www.le.ee

LÄÄNEMAA LOOMADE VARJUPAIGAS KODU OTSIVAD KASSID

Mileen emane, 3 k väga aktiivne meeldib mängida

Lussy emane, 2 a sõbralik mänguhuviline

Saskia emane, 4 a naudib tähelepanu sobib vanematele inimestele

Elsa emane, u 3 a rahulik pisut häbelik

Sandra emane, 5 k sõbralik teiste kasside sõber

Sibelle emane, 3 k väga aktiivne meeldib mängida

Kõik täiskasvanud kassid on steriliseeritud/kastreeritud, kõigil tehtud vaktsiinid, parasiitidõrjed, kõik on kiibitud.

Teatame kurbusega, et lahkus meie kallid ema ja vanaema HELE LADVA 10.9.1942–29.9.2017.

Leinavad pojad peredega

Ärasaamine kolmapäeval, 4. oktoobril kl 16 Suur-Liiva 30a, Haapsalu. Lilli ja pärgi mitte tuua.

Iga lahkumine on raske, iga telesaamine kurb...

Südamlik kaastunne Ailar Ladvale perega kalli ema **HELE LADVA** kaotuse puhul. Uuemõisa lasteaeal-galkooli pere

Elu on kui tundmatu tee, iial ei tea, millal lõpeb see.

Mälestame **HELE LADVAT.** Siiras kaastunne omastele.

Prk Masul

Meie siiras kaastunne Lainele perega kalli **JÜRI RIISTOPI** surma puhul.

Maire ja Uudo

Avaldame kaastunnet Lainele abikaasa **JÜRI RIISTOPI** kaotuse puhul.

Katja, Nadežda ja Kaie

Avaldame siirast kaastunnet lähedastele **JÜRI RIISTOPI** kaotuse puhul.

Naabrid Merle ja Hannes

Kustus elu, vaiks valu, väsisid su töökad käed.

Minu siiras kaastunne kõigile omastele kalli **JÜRI RIISTOPI** kaotuse puhul.

Joonas

Tuul nii tasa puude ladvus kiigub, me vaikes leinas langetame pea.

Südamlik kaastunne Lainele abikaasa ja Evele isa **JÜRI RIISTOPI** kaotuse puhul.

Aino, Anne ja Valli Lihulast

Avaldame kaastunnet Enele armsa venna **JÜRI RIISTOPI** kaotuse puhul.

KÜ Pärnu mnt 22

LEINAKIMBUD JA MATUSEPÄRJAD

UUEMÕISA KONSUMIS

472 0383 5342 3572

MATUSEPARG.EE

Reakuulutus (kuni 4 rida): tööpakkumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovin üürida 3 €, alates 4. korrast 2,58 €; töötamine 1,94 €. Kood 1 €. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakulutus 10,50 €, topeltsuuruses 18 € ja matuseate (topeltsuuruses) 10,50 €. Õnnitus: väike 10,50 € ja topeltsuuruses 18 €. Tänuavaldus 10,50 €. Teated 0,60 €/cm²; raamitult 0,72 €/cm². Kuhu minna 0,36 €/cm². Kirikuteated 12 € kuus kogudus. Avatud E–R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee

ARVO TARMULA

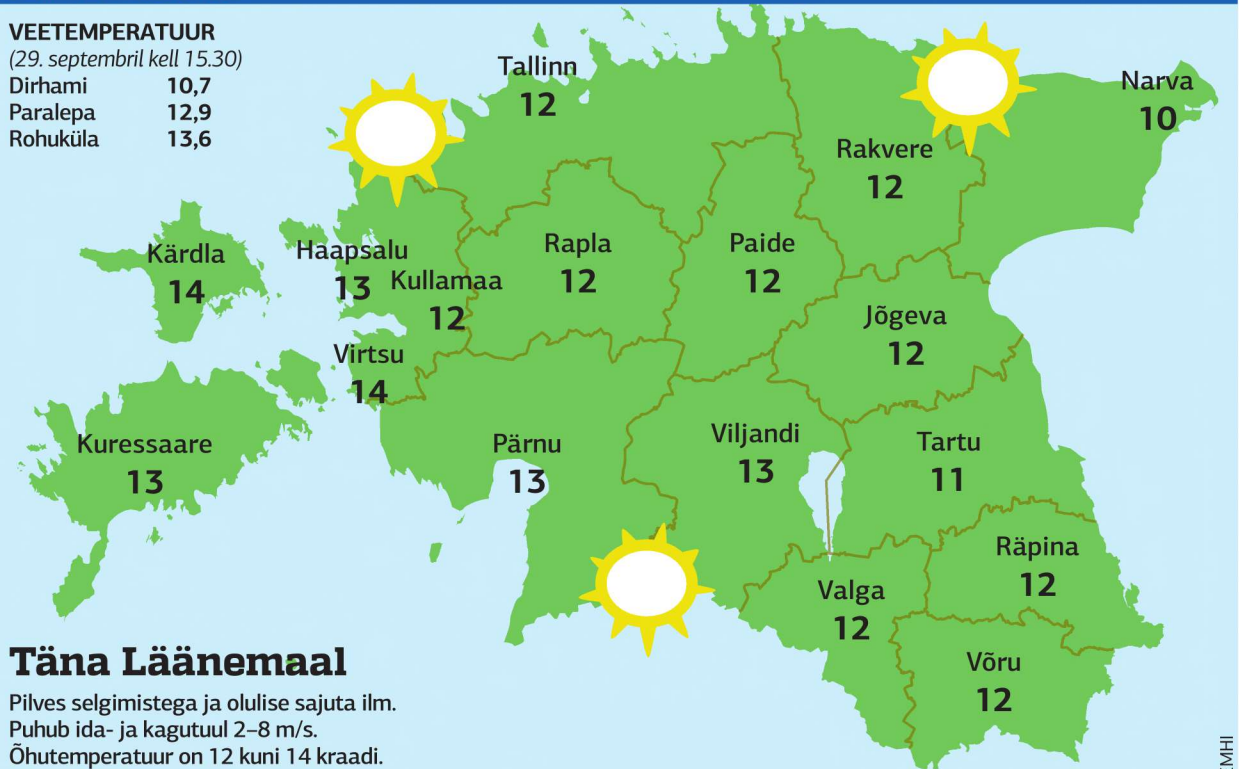
Teadlaste ööl tehti välku ja pauku

Möödunud nädal tõi teadlaste öö festivali ka Läänemaale: Palivere ja Risti noortekeskusse, Lihula ja Metsküla kooli ning eriti suurelt eile Haapsallu. „Kõige rohkem meeldis lastele Ahhaa teadusteater,” ütles Uuemõisa algkooli 2.a klassi juhataja Sirje Sinitskaja. „Paljud kartsid küll pauku ja läksid enne seda saalist välja.” Etenduse läbiviijad õpetasid, et sõrmede kõrvatoppimisest pole suure paugu korral kasu – kõrvad tuleb katta tervete peopesadega. „Etendusi on ju veel, mis pärast me peame ära minema?” oli üks laps pärast teadusteatri õnnetu.

Haapsalu kultuurikeskuse messialal oli ka mitukümmend teadust, tehnoloogiat ja muud harivat tutvustavat boksi, kuulata sai teaduskohviku ettekan-deid. 12. korda toimuv teadlaste öö festival toob üle 900 sündmuse enam kui 40 Eesti paika, peakorraldaja on teaduskeskus Ahhaa, sinne kaaskorraldaja innovatsioonikeskus Innokas. **RIINA TOBIAS**

ILMAENNUSTUS

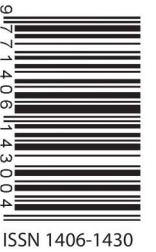
VEETEMPERatuur
(29. septembril kell 15.30)
Dirhami 10,7
Paralepa 12,9
Rohuküla 13,6

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega ja olulise sajuta ilm.
Puhub ida- ja kagutuul 2–8 m/s.
Õhutemperatuur on 12 kuni 14 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	öö päev	Teisipäev	öö päev	Kolmapäev	öö päev
4°...13°	5°...13°	6°...12°	8°...13°				
kagutuul 2–8 m/s	kagutuul 10–15 m/s	kagutuul 10–15 m/s	muutlik tuul 6–11(14) m/s				

VAATA KA
WWW.LE.EE

Autoklaas katki? Meie saame Teid aidata.

Autoklaaside kivitäkete parandus ja klaasipragude peatamine.

Esiklaasi tækete parandus alates 40€/tæke

Klaasipragude peatamine 25€

Autoklaaside kahjukäsitlemine ja müük

Kui kivitækete parandus esiklaasil ei ole võimalik vahetame katkise klaasi välja. Omame Sekurit Partner kvaliteedimärki, mis on juhtiva autoklaaside tootja Saint-Gobain garantii, et töö saab tehtud kvaliteetselt.

Küsi infot: +372 558 7177

UMMACAR AUTO
II AUTODE KERE- JA VÄRVITÖÖD

SEKURITPARTNER

Ummacar Auto OÜ
Oja 7, Haapsalu, Läänemaa
ummacarauto@gmail.com
www.ummacar.ee

Märkasid?

Lääne Elu 12 400 lugejat märkavad ka!

Kirjuta reklaam@le.ee, lepime kokku Sulle sobivad tingimused ja järgmine kord märkavad meie lugejad juba Sinu reklaami!

LUMBAR
ENERGY WOOD

OSTAME

- kasvavat võsa
- vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
- leht- ja okaspuu küttepuid
- lepa enamusega metsakinnistuid

reigo@lumbar.ee
tel 5342 0379 | www.lumbar.ee

03. oktoobril kell 11.00

konverents

EAKAD- LÄÄNEMAA VÄÄRTUS

Haapsalu Kultuurikeskuses

Läänemaa Pensionäride Ühendus
Haapsalu Linnavalitsus
Lääne Maavalitsus

Haapsalu noorte huvikeskuse direktori konkurss

Haapsalu linnavalitsus kuulutab välja konkursi Haapsalu noorte huvikeskuse direktori ametikoha täitmiseks (lapsehoolduspuhkusel oleva direktori asendamiseks)

Nõuded kandidaadile:

- kõrgharidus (võib olla omandamisel);
- väga hea suhtlus- ja juhtimisoskus;
- meeskonnatöö oskus;
- väga hea eesti keele oskus;
- heal tasemel inglise keele oskus;
- kasuks tuleb töökogemus noorsootöö- või haridusvaldkonnas

Omalt poolt pakume:

- eneseteostus- ja arenguvõimalust;
- huvitavat ja vastutusrikast tööd;
- kindlat palka.

Kandidaatidel palume esitada:

- sooviavaldus, mis kirjeldab kandidaadi motivatsiooni ametikohale asuda;
- elulookirjeldus (töö- ja teenistuskäik);
- haridust tõendava dokumendi koopia;
- muud dokumendid, mida peab kandidaat oluliseks.

Tööle asumise aeg 1. novembril 2017

Kandideerimise dokumendid saata hiljemalt 9. oktoobriks digitaalselt allkirjastatuna aadressile hlv@haapsalulv.ee

HAAPSALU 1279
AASO SOVIM

1.oktoobril kell 11- 13.30

Haapsalu kultuurikeskuses

Soodne laomüük-
Uued riided Soomest

MAKSED SULARAHAS

TERETULEMAST!

Laste ja täiskasvanute
hooajakaup

Välisriided, vabaaja-
spordi ja ujumisriided

Täiskasvanutele
jope+püksid komplekt
enamasti 32-39€
(norm + suured
suurused)

Lastele komplektid
25-26-32€

Muusikapäev

1. oktoober

Kuula!

Rohkem kui 100 tasuta
kontserti üle Eesti!

muusikapäev.ee

VALIMISLEHT

Kandidaadid vastavad küsimustele. Lk 3

• UUDISED • NÕUANDED • AJAVIIDE

Koolinoored võivad valima minna

Tänavustel valimistel on esimest korda võimalus hääletada ka 16–17aastastel noortel.

Malle-Liisa Raigla
info@le.ee

Läänemaa ühisgümnaasiumi 10.LR klassi õpilane Kärt Kurisman ja 11.Ü klassi õpilane Dan Taidla plaanivad valima minna. Mõlemad noored kuuluvad valimiste valvurite hulka, kes peavad märkama valimistega seotud hea tava ja seadusrikkumisi ning sellest teatama projektijuhile, kes teeb kindlaks, kas oli rikkumine või mitte. Peale selle on Taidla ka Haapsalu noortevalikogu aseesimees.

„Kui antakse võimalus ise otsustada, siis tuleb seda kasutada,” põhjendas Kurisman oma otsust valima minna. Sellegipoolest tundub Kurismanile, et noored pigem ei lähe valima. „Kui küsin valima mineku kohta, siis saan vastuseks „ma ei tea”,” põhjendas Kurisman oma arvamust.

Meeldib kaasatus

Seda, et tänavused valimised oleks rohkem noortele keskendunud, Kurisman ei tunne, küll aga on tema meelest rohkem rõhku pandud noortega suhtlemisele, näiteks korraldatakse noortebatte, kus uuritakse, mida noored tahavad, ning vastatakse noorte küsimustele. Nii oli teisipäeval Haapsalu linnavalitsuses ja kolmapäeval Läänemaa ühisgümnaasiumis noortele mõeldud valimisdebat.

„Noorte valijate osakaal pole nii suur, et kampaaniad neile suunata, muidu tehtaks seda kindlasti,” arvas Kurisman.

Taidla meelest on tänavu programmid keskendunud just pigem noortele kui vanadele, nagu on varasematel aastatel olnud.

Samuti pooldavad Taidla ja Kurisman noortele hääleõiguse andmist. „See on teaduslikult tõestatud, et 16aastane mõtleb samamoodi nagu 18aastane. Mida nooremalt noori valimistesse kaasama hakatakse, seda tõenäolisemalt läheb ta ka vanemalt valima,” ütles Taidla.

„Noored on pädevad seda valikut tegema, kuid valima lähevad ilmselt vähesed, sest huvi selle vastu on veel väike,” kinnitas ka Kurisman.

Koolinoored Dan Taidla ja Kärt Kurisman lähevad valima.

ARVO TARMULA

Seadusmuudatus, mis lubab 16–17aastastel noortel kohaliku omavalitsuse valimistel osaleda, võttis riigikogu vastu 2015. aasta kevadel 62 poolthäälega.

Vähe noori

Samal aastal Tartu ülikoolis kaitstud Katry Ahi bakalaureusetöö jõudis järeldusele, et sotsiodemograafiliste näitajate varal on 16–17aastaste puhul suurem tõenäosus, et nad ei osale valimistel. Samuti leiti töös Austria ja Norra näitel, et noorte puhul puudub seos poliitika huvi

ja valima minemise vahel ning noorte valimisaktiivsus on nendes riikides kesine.

Nii nagu Eestis nii saavad 16aastased hääletada kohaliku omavalitsuse valimistel ka Austrias, Maltal, Saksamaal, Norras ja Šveitsis.

Tänavustel valimistel on esimest korda võimalus hääletada ka 16–17aastastel noortel, keda on Läänemaal kokku 442. Vähem selle vanuseid noori on vaid Hiiumaal, kus on neid 166. Kõige rohkem elab noori Harjumaa, veidi alla 9800.

Meie INIMESED

HAAPSALU
JA RIDALA
ÜHINE
TEEKOND

143

Meie Inimeste linnapeakandidaat

MERLE MÄESALU

LINNAPEANA

HOOLIN LINNAST JA
MEIE INIMESTEST!

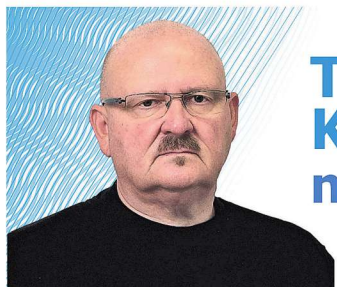
www.meieinimesed.ee • Facebook: Meie Inimesed

Toomas Vallimäe nr 183

**Pastor, õpetaja, ettevõtja
ja Ridala volikogu liige**

Soovin, et Haapsalus oleks kõigil elanikel hea ja turvaline elada. Selle saavutamiseks teen koostööd kõikide seltside, ühingute ja kogukonna inimestega. Üheskoos suudame homse paremaks luua ja seda hoida!

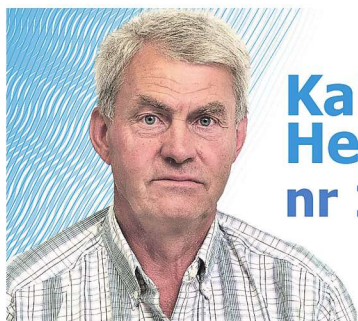

Toomas Kivisalu nr 187

Toetan majanduse arengut, turvalist elu oma kodukohas. Soovin, et lapsed ja täiskasvanud saaksid kvaliteetse hariduse. Õppida ei ole kunagi hilja.

Säilitame Eestile omased kultuurmaastikud!

Toetame keskkonnasõbralike tehnoloogiate ja toodete väljatootamist ning levikut. Selleks peame vajalikuks lisaks keskkonnateadlikkuse kasvule tõsta ka üksikisikute ja ettevõtjate majandushuvi. Loodussõbralikke tootmisviise toetades säilitame Eestile omased kultuurmaastikud. Toetame looduskaitsealade ja looduskogukonna säilimist ning tõhustame võitlust looduse reostamise vastu. Iga juhtumi süüdlased tuleb välja selgitada ning karistada neid trahviga, mis korvab tekitatud kahju.

Kalju Hepner nr 184

Austan oma riigi pikaageid traditsioone perekonnas, kogukonnas, usus ja poliitikas. Et meie linna, maakonna ja riigi areng oleks stabiilne, tahan kaasata eri-alaeksperte. Eesti on mu sünnimaa, kõiki mahutada ta ei saa. Rahvust austades tahan ma Eesti riiki ehitada!

Arendame lennuturismi!

Lennuväli on omavalitsuses väärtus, mida tuleb kasutada ettevõtluse innovaatiliseks arendamiseks. Lennuväljal teeme üritusi, mis linnaruumi ei mahu. Lennuväli sobib huvilennuturismi arendamiseks.

EKRE kandidaadid Haapsalus

Kõnni- ja sõiduteed korda! Rohkem kergliiklusteid!

Teeme teehoolduskava, mis hõlmab vähemalt nelja tegevusaastat. Talvisel ajal hoiaime teed läbitavad sõidukitele ja jalakäijatele. Kergliiklusteed peavad tagama liiklusohutuse jalakäijatele ja jalgratturitele. Pooldame Haapsalu–Parila vahelist kergliiklusteed ning leiame lisarahastuse selle rajamiseks. Piirkonna arengule mõjub positiivselt püüendus Uuemõisa ja Noarootsi vahel.

Tiit Karu nr 186

Ettevõtja

Soovin arendada ettevõtlust Haapsalus.

Riina Raba nr 191

Treener

Soovin arendada ja hoida meie külade elu. Eesti maaelu peab saama elujõulise-maks ning olema jätkusuutlik.

Toetame sportlikku eluviisi!

Rahva tervise edendamiseks ning ühistegevuse ja toimeka eluviisi toetamiseks panustame sportimis-, puhke- ja vaimutegevuse võimaluste loomisse, samuti päeva- ja kultuurikeskuste rajamisse. Tunnustame Haapsalut edukalt esindanud sportlasi!

Ville Jakobson nr 185

Ettevõtja

Iga valitsus, mis jääb võimule mitmeks ametiajaks, lõpuks ikka korrumpeerub. Linnajuhtimine ei tohi muutuda sõprus-konna või partei mängumaaks. Regulaarselt on vaja juhtimisse uusi inimesi, kes lisavad värskaid ideid ja uut energiat.

Marge Kuris nr 189

Treener

Soovin turvalist Haapsalut!

Maakoolid peavad jääma!

Kool on kohaliku elu süda ja tuleviku tagaja. Toetame hariduses konkurentsi. Elu ei tohi koon-duda ainult keskustesse! Omavalitsuses peavad jätkama laste õpetamist Uuemõisa algkool-laste-aed, Ridala põhikool, Haapsalu algkool ja Haapsalu põhikool! Koolibussides kõigile tasuta trans-port! Koolimajadest kujundame õppevälisel ajal kogukondliku suhtlemise ja koostegevuse keskused.

Homo- ja multikultipropaganda koolidest ja lasteaedades välja!

Lapsed peavad saama koolist parima hariduse, eestimeelse kasvatus- ja eluterved väärtus-hoiakud. Paneme rõhku isamaalisele kasvatus- ning Eesti pürgimustele, Eesti kultuuri, traditsioonide ja lähiajaloo õpetamisele. Me ei luba koolidesse nn sallivuspropagandat. Haridusega ei mängita!

Aarne Kritt nr 188

Soovin turvalist elukeskkonda ning toetada ettevõtluse arengut linnas ja ka maakonnakeskustes.

Kiirabi, politsei ja päästeteenistus ööpäev ringi kättesaadavaks!

Piirkondliku arengu ühtlustamiseks tagame avalike teenuste kättesaadavuse kogu vallas. Igas omavalit-suse nurgas peavad inimesed saama tunda end turvaliselt.

Tõstame laste sünnitoetuse 1000 euroni ja ranitsatoetuse 500 euroni!

Lapsed on meie suurim ja kalleim vara. Ilma lasteta kaoks varsti eesti keel, kultuur ja omariiklus. Et sünniks rohkem lapsi, hakkame enda juhitud oma-valitsustes maksma 1000 eurot laste sünnitoetust ja 500 eurot 1. klassi minejate ranitsatoetust!

Ühiskonna kõige abitumaid liikmeid tuleb aidata!

Tõstame omasteholdustoetuse riikliku miini-mumpalgani (2017. aastal 470 eurot) kuus ja paran-dame taastusravi kättesaadavust. Kindlustame erivajadustega lastele personaalse õppe! Sotsiaalselt tundlikele ja halvemini toimetulevatele ühiskon-narühmadele loome tugisüsteemid, mis võimalda-vad neil osaleda tööturul ja majanduslikult toime tulla.

Rohkem kultuuri ja ühistegevust!

Hoiaime elus traditsioonilisi kultuurisündmusi. Teeme aktiivselt koostööd omavalitsuse mittetulun-dusühingutega ja seltsidega. Eelarvesse planeime rahalise toetuse mittetulundusühingutele, kes täidavad oma eesmärgid ühiseks kasuks.

Ella Vallimäe nr 194

Olen kolme täiskasvanud tütre ema ja kahele poisile vanaema. Soovin, et meie linna ja maa pered oleksid elujõulised ja kokkuhoidvad. Omavalitsuses toetan investeringuid tulevikku – tõstame sün-nitoetust 1000 euroni ja koolitee alguses toetame peresid 500 euroga.

Valgevälja karjäär korralikuks rannaks!

Valgevälja on aastate jooksul kujunenud mitteametli-kuks ujumiskohaks kohalikele inimestele. Arendame karjääri rannaala korralikuks ujumiskohaks.

Ille Palusalu nr 190

Õpetaja

Tugeva Eesti pere heaks! Olen abielus ja kolme lapse ema. Et lastel oleks turvali-ne kasvada ja koolis käia ning vanemad saaksid töötada kodukohas, soovin toeta-da ettevõtlust ning luua lastele võimalu-se heaks hariduseks kodu lähedal.

Toome valda uusi töökohti!

Ettevõtlusest sõltub meie kõikide sissetulek ja maksude laekumine omavalitsuse eelarvesse. Loomesoodsamad tingimused valla ettevõtetele ning kutsume piirkonda uusi tööandjaid. Kuulutame sõja omavalitsustes loka-vale bürokraatiale ja lõpetame ettevõtjate kiusamise totrate euroregulatsioonidega. Töökohtade lisandumisel pidurdub Haapsalust väljaränne.

Aivar Rohilaid nr 192

Anname tuld mustade tegude varjajate pihta.

Jana Saar nr 193

Olen ema ja nüüd ka vanaema. Kuna laste tule-vik on mulle väga tähtis, siis tahan toetada lastega peresid ja tõsta lastetoe-tusi. Soovin, et Haapsalu lasteaedades ja kooli-des antaks eestimeelset haridust ning ei tehtaks homo- ja multikultipropa-gandat.

Lääne-Nigula valla kandidaadid
nr 101 Ülle Heinleht
nr 102 Andre Karja
nr 103 Argo Kliss
nr 104 Elvo Leppmaa
nr 105 Ahto Lääts
nr 106 Kaytlin Lääts
nr 107 Hardi Rehkalt
nr 108 Merilin Saska
nr 109 Lidyja Tee
nr 110 Olev Tähiste
nr 111 Mario Uustam
nr 112 Aare Vaalma
nr 113 Halja Veersalu

Lääneranna kandidaadid
nr 101 Meelis Malk
nr 102 Rein Merila
nr 103 Rene Kask
nr 104 Marek Kast
nr 105 Avo Kiisk
nr 106 Viktor Kruse
nr 107 Triin Kuusk
nr 108 Jaan Laats
nr 109 Riho Mägist
nr 110 Laur Oberschneider
nr 111 Raul Oberschneider
nr 112 Ülle Pärnpuu
nr 113 Priit Tein
nr 114 Signe Tetsmann
nr 115 Lydia Truumees

EKRE kandidaadid kut-suvad kõiki 7. oktoobril kell 11–15 Taksi publi ette (Posti 29, Haapsalu). Rää-gime ja kuulame mõtteid Haapsalu tulevikust, laula-me ja tutvume hobustega.

www.ekre.ee, www.facebook.com/rahvuspartei

Mis on kõige tähtsam võimul olles ära teha?

Läänemaa linnapea- või vallavane- makandidaadid said neli küsimust:

1. Kui kaua olete poliitikas olnud?
2. Mis on kõige tähtsam asi, mida on vaja Haapsalus/Lääne-Nigulas/Vormsis/Läänerannas võimule saades ära teha?
3. Millega siiani tegelenud olete?
4. Millega te vabal ajal tegelete?

Malle-Liisa Raigla
info@le.ee

ja võimalusel olen Hiiumaa maakodus.

Haapsalu Urmas Sukles

Haapsalu ja Ridala valimisliit HaRi

1. Aktiivsesse poliitikasse tulin ma 1993. aastal, kui mind valiti Haapsalu linnapeaks.
2. Ma olen viimased 8 aastat linna juhtinud ning seetõttu mingit suurt pööret oma tegutsemises ette ei plaani.
3. Olen linnapeana Haapsalu linna juhtinud ning vahepeal, aastatel 2002–2009 tegelenud ka spaaärriga. Olen õppinud arstiks, kuid selle ametiga lõpetasin juba 1994. aastal.
4. Vabal ajal mängin tennist ning lõbustan oma saksa lambakoera Nerot.

Peeter Vikman

- Keskerakond
1. Olen olnud poliitikas 90. aastate keskpaigast ja osalenud kohalikel valimistel eri valimisliitudes.
 2. Kõige tähtsam asi on saada toimima uus ühinenud omavalitsus ühtse meeskonnana.
 3. Viimased 8 aastat olen olnud Haapsalu aselinnapea ja tegele- nud linnas planeerimis-, ehitus- ja keskkonnateemadega.
 4. Vaba aja veedan oma perega

Merle Mäesalu

Valimisliit Meie Inimesed

1. 2013 sain Isamaa ja Res Publica Liidu nimekirjas Haapsalu volikokku. Aprillist 2017 ei kuulu ma enam ühtegi erakonda. Soovin ajada kohalikku asja.
2. Demokraatlik, aus ja läbipaistev valitsemine.
3. Viimased 9 aastat olen töötanud Lääne maavalitsuses arengu- ja planeeringuosakonna juhatajana, paar varasemat aastat sealsamas siseaudiitorina.
4. Tantsin tantsurühmas Black Coffee, kellest on 14 aasta jooksul saanud minu teine pere.

Kaido Sipelgas

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

1. Ei olegi olnud.
2. Sõltumata sellest, kes võimule saab, on vaja nüüd ja kohe pingutada kogu jõust, et anda Haapsalu ja Ridala majandusele tugevam alus.
3. Praegu töötan ettevõtluse arendamise sihtasutuses teemajuhina.
4. Töövälisel ajal olen kaitse- liidu koolis koolitaja. Mu ligi 130aastane Haapsalu maja ja pisike aialapp pakuvad pidevat nokitsemist.

Meie

HAAPSALU JA RIDALA
ÜHINE TEEKOND

144

Ridala kauaaegne vallavanem

TOOMAS SCHMIDT

www.meieinimesed.ee • Facebook: Meie Inimesed

INIMESTE MEESKOND

Haapsalu volikogu valimistel 15. oktoobril 2017

143 Merle Mäesalu	155 Kaija Paalberg
144 Toomas Schmidt	156 Toomas Post
145 Kaido Antsve	157 Rea Raus
146 Tiia Treimann-Differt	158 Heli Reichardt
147 Arnold Juhans	159 Aive Saadjärv
148 Aime Koit	160 Jüri Saar
149 Koit Latik	161 Lea Samarajev
150 Raimond Lunev	162 Arles Taal
151 Margus Maiste	163 Heino Tamm
152 Anželika Murik	164 Maia Tohver
153 Katrin Nuuter	165 Toivo Tomingas
154 Ahti Olesk	166 Andrei Tšerepanov
	167 Kristjan Tõlk

Tänavu on valimispäev 15. oktoobril.

ARVO TARMULA

Toomas Vallimäe

Eesti Konservatiivne Rahvaerakond

1. Esimest korda kandideerin Ridala volikokku 1996, kogusin esimesel korral 7 häält.
2. Kõige tähtsam on inimene. Tahame toetada noori perekondi.
3. Olen Uuemõisa koolis poiste käsitöö õpetaja, see töö on südamelähedane, tore on vaadata, kuidas noored õpivad ja arenevad. Iga eesti mees peab oskama naela seina lüüa!
4. Vabal ajal tahan olla koos oma armsamatega.

Lauri Luik

Reformierakond

1. Eneselegi üllatuslikult olen olnud poliitikas tegev juba 18 aastat, napilt üle poole elust.
2. Teema number üks on pöörata Haapsalu elanike arv kasvule.

3. Inimestega, keda armastan ning kellest lugu pean, ja asjades, mis mulle korda lähevad.
4. Ma loodan, et seda ei teki.

Lääne-Nigula Neeme Suur

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

1. Esimest korda kandideerin Risti vallavolikogusse 1993. aastal.
2. Üks kõige tähtsam asi, mis oleks vaja teha Lääne-Nigula vallas, oleks valla haridusastuste vahelise tiheda koostöö käivitamine.
3. Seni olen töötanud Risti vallavanemana, tegutsenud Risti volikogu esimehena ja Läänemaa arenduskeskuse juhatajana. Olen olnud Lääne maavanem ja riigikogu liige.
4. Vaba aja püüan pühendada oma perele ja kodule, aga samuti tegutsen kaitseväes, tegelen

rahvatantsuga ja akordioni- mänguga.

Kaidi Silver-Schöbe

Valimisliit Kodune ja Kultuurne Nõva

1. Suur poliitika pole mind kunagi tõmmanud. Kohalikul tasandil aga olen nii vallavalitsuse liikme kui ka aktiivse kodanikuna kaasa rääkinud oma kümme aastat.
2. Tuleviku mõistes on väga oluline liituvate valdade kokkusu- lamine ja kogukondade vaheline koostöö. Iga paikkond peab säilitama oma eripära, aga koostöö annab tugevama tulemuse.
3. Pikka aega töötasin sotsiaal- valdkonnas, täpsemalt võla- nõustajana. Mõne aasta eest aga langes otsus kodulähedasema ameti kasuks turismisektoris.
4. Vabal ajal tegelen pere ja lastega, viibin looduses, sõidan rattaga ja loen palju.

Marek Topper

Reformierakond

1. Poliitikas olen olnud 2004. aastast, kui astusin Reformiera- konda.
2. Tooksin esile turvalisuse, hari- duse, elanike arvu kasvu, eakate ning teiste abivajajate temaatika.
3. Olen elupõline kullamaalane. Alates 2011 olen Tabasalu ühis- gümnaasiumi majandusjuht.
4. Olen Kullamaale rajanud kodu, kuhu ka vaba aeg kulub. Viibin palju looduses. Hobid on jahindus ja kalastamine.

Elari Saar

Keskerakond

1. Olin Keskerakonna liige 2001–2012, olen kandideerinud kohalikel valimistel erakonna nimekirjas.
2. Meil on üks tähtsaid teemasid valla eakamate inimeste võima- lused paremaks vanaduspäevade veetmiseks.
3. Viimased 9 ja pool aastat PRIAs Harjumaa-Hiiumaa-Läänemaa büroo juhatajana.
4. Meeldib mängida tennist. Väiksem poiss läks muusikakoo- li kitarri õppima. Oli nõus ainult siis minema, kui ka mina lähen. Kodus meeldib aias toimetada. Üks oluline eesmärk on TTÜ lõ- petada halduskorralduse erialal.

Vormsi

Ivo Sarapuu

- Valimisliit Terve Vormsi
1. 21 aastat.

2. Luua ühtehoid, teotaheline meeskond, kes näeb suurt pilti, ei karda uuendusi ja arvestab olemasolevaga.

3. Olen eraettevõtja ja tegelen metsamajandamisega.
4. Olen jahimees, tunnen end looduses hästi, püüan leida aega ka rahvatantsuga tegelemiseks.

Lääneranna Meelis Malk

Eesti Konservatiivne Rahvaerakond

1. Olen olnud poliitikas ala- tes 2003, kui astusin Eestimaa Rahvaliidu liikmeks.
2. Kõige tähtsam asi, mida võimule saades teha, on laste isa- maalise kasvatuse edendamine ja oma rahva ning riigi iseolemi- se tähtsustamine.
3. Olen aastast 2013 vaimulik EELK Karuse, Mikhli ja Lihula koguduse diakoni ametis kogu- duse õpetaja alluvuses.
4. Vabal ajal olen hobi korras korstnapühkija ja aitan inime- si nende kodude tuleohutuks muutmisel.

Rait Maruste

Valimisliit Nelja Valla Ühisjõud

1. Alates 2011 riigikogu liikmena Reformierakonnas.
2. Tähtsaid asju on palju, uus vald tuleb kõigepealt kiiresti käima saada, et ei tekiks seisakut ega määramatust.
3. Olen olnud TÜ õppejõud, riigikohtu esimees, kohtunik Euroopa Inimõiguste Kohtus, riigikogu liige ja nüüd pensionär.
4. Peame rootslannast abikaasa- ga oma kodutalu Parikal Mere- äärse külas Varblas.

Mikk Pikkmees

Lääneranna valimisliit

1. Koonga vallavolikogu liige aas- tast 2009, vallavanem alates 2015.
2. Kujundada tekkinud uuest kooslusest ühtne tervik nii sot- siaalses, majanduslikus kui ka emotsionaalses võtmes.
3. 2015. aastast Koonga valla- vanem, 2011. aastast Oidrema saunamees.
4. Vabal ajal veedan aega perega, kuid olulised hobid on ka jaht, kalandus ja mootorrattad.

Küsimustele ei õnnestunud vastust saada Lääne-Nigula EKRE kan- didaadilt Hardi Rehkaltilt ja vali- misliidu Ühinenud Kogukonnad kandidaadilt Mikk Lõhmuselt.

Vali sotsiaaldemokraadid Haapsalus ja Lääne-Nigulas!

Vali uute võimaluste linn, uute võimaluste vald!

 Sotsiaaldemokraadid

Valimisliidu „HARI“ tekkeluugu

Valimisliidu loomise mõtte tekkis minul ja mitmel mõttekaaslasel juba mõnda aega tagasi, kui jälgisime kurvastusega Tallinna võimukoridorides ja Reformierakonna ladvikus toimuvat. **Jah, võib öelda, et oma valimisliidu moodustamisega protestime poliitika vastu, mida Reformierakonna ja ka teiste erakondade peakontorites viimastel aastatel tehakse:** tegeletakse oma asjadega, unustades, et ka maapiirkondades on inimesed, kelle elupaik väärrib sama palju tähelepanu nagu Tallinn ja Tallinna ümbrus. Seda kinnitab näiteks tõsiasi, et meie argumenteeritud arvamusi ei võetud kordagi kuulda, kui jõustati seadused, mis kahjustasid oluliselt maapiirkondades tegutsevate ettevõtjate huve. Kui oled erakondlane väljaspool Tallinna ja tunned, et ei saa tuge erakonna keskkontori ega valitsuse poolt ning tuled neile meelde ainult enne valimisi, on loogiline, et lõpuks tuleb selg sirgu ajada ja oma põhimõtete eest seista. **Täna on mul hea meel tõdeda, et otsus tulla välja parteidest mittesõltuva nimekirjaga oli ainuõige. Selle tõestuseks on meie nimekirjas 41 inimest, kelle südamesoov on arendada uut Haapsalu ning kes ei ole tahtnud end siduda parteipoliitikaga.** Valimisnimekiri „HARI“ annab neile selle võimaluse. Mõeldes tagasi aastale 1985, mil Haapsallu arstiks tulid, on Haapsalus toimunud suured muutused. Selle arengu nimel on tulnud pingutada, kuid koos oleme suutnud korda saata väga palju. Vaiksest provintsilinnast on tänaseks saanud pulbitseva eluga kultuuririkas kuurortlinn, mis on tuntud kogu oma headuses üle terve maailma. Miks ma soovin kandideerida Haapsalu linnapeaks? Põhjus on väga lihtne – olen oma tubli meeskonnaga aastaid kogu energia ja hingega panustanud meie ilusa kodulinna hüvanguks. Tunnan, et minu kogemust ja juhtimisoskust hinnatakse, mul on tahet ja jõudu jätkata ning anda endast maksimum nii Haapsalu kui ka meie ühineva Ridala inimeste heaks. Seega on see minu jaoks ainus võimalik valik. **Vali Haapsalu ja Ridala valimisliit „HARI“, sest meie seisame kodukandi heaolu eest!**

102 URMAS SUKLES – Haapsalu linnapea ka aastatel 2017–2021!

VALIMISLIIT
HARI
Haapsalu ja Ridala